

Openbaar

Nederlandse Mededingingsautoriteit

CONSULTATIEDOCUMENT

Consultatiedocument van de Nederlandse Mededingingsautoriteit

Nummer 103767 / 47.B831

Betreft zaaknr. 103767 / Consultatie over de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet

Datum: 1 juli 2011

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doel.....	4
1.2 Leeswijzer	4
1.3 Reacties op het consultatiedocument en verdere procedure.....	5
2 Evaluatiekader	6
3 Codes.....	8
4 Tariefreguleringsstelsel.....	12
5 Eisen aan bedrijven.....	15
5.1 Inleiding.....	15
5.2 Eisen aan leveranciers	16
5.3 Eisen aan netbeheerders	20
5.4 Eisen aan overige organisaties.....	21
6 Sector specifieke versus generieke regelgeving	22
7 Wettelijke termijnen.....	24
Bijlage 1 De vragen van dit consultatiedocument.....	26
Bijlage 2 Nadere toelichting op kernbegrippen	31
Bijlage 3 Achtergrondinformatie over codes	32
Bijlage 4 Achtergrondinformatie over tariefregulering.....	34
Bijlage 5 Achtergrondinformatie over eisen aan bedrijven	40

Managementsamenvatting

De Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de NMa) consulteert u hierbij over de werking en inhoud van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) en de Gaswet. Het streven is om met deze consultatie de doelen (bevorderen doelmatigheid en kwaliteit, beschermen consumenten) efficiënter te bereiken, via deregulering en dejuridisering.

De NMa voert momenteel de evaluatie van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) en de Gaswet uit. Voor de uitvoering van deze evaluatie heeft de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (hierna: EL&I) nadere regels vastgesteld in de Regeling evaluatie Elektriciteitswet 1998 en Gaswet (hierna: de Regeling). In de Regeling benoemt de Minister een aantal overkoepelende doelstellingen van de evaluatie alsmede een aantal concrete beleidsterreinen waaraan aandacht moet worden besteed.

De vier overkoepelende doelstellingen zijn deregulering (het vereenvoudigen en verminderen van regels), dejuridisering (het vereenvoudigen van juridische procedures in en op basis van de wetten en het verminderen van het aantal besluitmomenten), het verminderen van uitvoerings- en toezichtslasten (minder druk op het overheidsapparaat) en tenslotte het verminderen van administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten bij de sector. Deze vier kernbegrippen vormen voor de NMa de leidraad bij de evaluatie.

Naast de overkoepelende doelstellingen van de evaluatie noemt de Minister ook vijf concrete onderwerpen die aandacht verdienen. Dat zijn:

- de totstandkomingsprocedures en de werking van de tariefstructuren en voorwaarden;
- de doorlooptijden en werking van het tariefreguleringssysteem van netbeheerders;
- de eisen die worden gesteld aan leveranciers, waaronder het vergunningstelsel;
- de relatie tussen sectorspecifieke en generieke regels;
- de wettelijke termijnen van de taken die aan de Minister of aan de NMa zijn toegekend, en dan met name de doelmatigheid daarvan.

In dit document stelt de NMa over deze vijf onderwerpen een aantal consultatievragen om in kaart te brengen welke knelpunten bedrijven, brancheorganisaties en afnemersorganisaties die actief zijn op de elektriciteits- en/of gasmarkt ervaren, alsmede mogelijke oplossingen voor deze knelpunten en de mogelijkheden om daarbij de doelstellingen van deregulering, dejuridisering en het verminderen van uitvoerings- en toezichtslasten te bereiken. Mede op basis van de zienswijzen die in reactie op dit consultatiedocument worden ingebracht, zal de NMa de definitieve evaluatierapportage opstellen en toezenden aan de Minister van EL&I.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

1. De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) voert thans de evaluatie van de E-wet en de Gaswet uit. Als onderdeel van deze evaluatie consulteert de Energiekamer van de NMa u graag over de effecten van deze wetten in de praktijk.
2. Artikel 80, van de E-wet en artikel 66, van de Gaswet vormen de wettelijke basis voor de evaluatie van deze wetten. Bepaald is dat de Minister van EL&I elke vier jaar de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in praktijk zendt. Op 27 april 2007 heeft de Minister het vorige verslag van deze wetsevaluatie, door de NMa uitgevoerd in 2006, aan de Staten-Generaal gestuurd.¹
3. Op basis van genoemde wetsartikelen is de NMa belast met de uitvoering van de evaluatie. Deze evaluatie ligt mede ten grondslag aan het verslag van de Minister.

Doel en status van het consultatiedocument

4. De NMa vindt het belangrijk om kennis te nemen van de meningen van bedrijven, brancheorganisaties en afnemersorganisaties die actief zijn op de elektriciteits- en/of gasmarkt. Op deze wijze is het mogelijk om de doeltreffendheid en effecten van de wet in de praktijk, zeker gezien de toekomstige uitdagingen voor overheid en bedrijven, vanuit meerdere perspectieven te bezien. Met het verkrijgen van zienswijzen kan de NMa mede invulling geven aan zijn primaire doel van dit consultatiedocument: het zo zorgvuldig mogelijk evalueren van de E-wet en Gaswet op die punten die de Minister van EL&I heeft benoemd in de nadere regels die ten grondslag liggen aan deze evaluatie.
5. Aan dit consultatiedocument ligt geen wettelijke basis ten grondslag. Ook maakt dit consultatiedocument geen onderdeel uit van een wettelijke verplichting om besluiten, van welke aard dan ook, vast te stellen. De Raad betreft de inbreng van marktpartijen op het consultatiedocument bij het verslag dat hij aan de Minister van EL&I zendt.

1.2 Leeswijzer

6. Dit consultatiedocument bestaat uit zeven hoofdstukken; twee inleidende hoofdstukken gevolgd door vijf inhoudelijke hoofdstukken over concrete onderwerpen. Hoofdstuk 1 bevat een korte inleiding. In hoofdstuk 2 geeft de NMa het kader van de evaluatie bestaat uit de wens om te komen tot deregulering, dejuridisering en lagere lasten voor bedrijven en overheid.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 30991, nr. 2.

7. De vijf inhoudelijke onderwerpen die in dit document aan de orde komen, staan in de volgorde waarin deze onderwerpen aan de orde komen in de nadere regels. In het kerndocument gaat de NMa kort op deze onderwerpen in. Nadere achtergrondinformatie staat in de bijlagen. Achtereenvolgens komen aan de orde de tariefstructuren en voorwaarden (hierna: codes, hoofdstuk 3), het tariefreguleringsstelsel (hoofdstuk 4), eisen aan bedrijven (hoofdstuk 5), de relatie tussen sectorspecifieke en generieke regels (hoofdstuk 6) en de frequentie van de wettelijke taken die aan de Minister of de NMa zijn opgedragen (hoofdstuk 7). De precieze vormgeving (opbouw, lengte) van de hoofdstukken is deels verschillend. Dit komt omdat sommige onderwerpen concreter zijn benoemd in de nadere regels, en uitgebreider ingekaderd zijn vanuit Europese regelgeving. Alle onderwerpen zijn echter even belangrijk.
8. De bijlagen bevatten het overzicht van consultatievragen (bijlage 1) en achtergrondinformatie bij een aantal onderwerpen (codes, tariefregulering en eisen aan bedrijven).

1.3 Reacties op het consultatiedocument en verdere procedure

9. De NMa stelt in dit consultatiedocument een aantal vragen. De NMa verzoekt marktpartijen en andere belangstellenden (leveranciers, afnemersorganisaties, netbeheerders, pensioenfondsen, banken, advocatuur etc.) om een reactie op die vragen die direct of indirect betrekking hebben op uw werkterrein. Dit betekent de vragen over tariefregulering en eisen aan netbeheerders niet bedoeld zijn voor leveranciers, en vice versa. U wordt gevraagd om de antwoorden op de vragen zoveel mogelijk te onderbouwen (kwalitatief en/of kwantitatief) en toe te lichten. Hierbij geldt: hoe concreter en vollediger uw antwoorden, hoe beter de NMa eventuele verbeteringen kan aandragen. Het staat u uiteraard vrij om ook een algemene reactie te geven.
10. Reacties op dit consultatiedocument kunnen worden gezonden aan:

Nederlandse Mededingingsautoriteit
Energiekamer (o.v.v. evaluatie, zaaknummer 103767)
Postbus 16326
2500 BH Den Haag

De NMa verzoekt u tevens om uw reactie te versturen naar EK-regulering@nmanet.nl, alsmede om in de adressering en in uw reactie te verwijzen naar het zaaknummer 103767.

11. Reacties op dit consultatiedocument dienen uiterlijk 12 augustus 2011 bij de NMa te zijn ontvangen. In verband met de zomerperiode heeft de Raad voor een reactietermijn van zes weken gekozen. De NMa publiceert de ontvangen reacties op zijn internetpagina. Indien bepaalde delen van uw reactie vertrouwelijk zijn, dan vraagt de NMa u om dit duidelijk en gemotiveerd aan te geven in uw reactie.

2 Evaluatiekader

Kernbegrippen leidend bij de wetsevaluatie

12. Zoals in randnummer 2 is aangegeven, vormen artikel 80 van de E-wet en artikel 66 van de Gaswet de wettelijke basis voor de evaluatie van deze wetten. De Minister van EL&I heeft de reikwijdte van deze evaluatie vastgelegd in de Regeling.²
13. De Minister heeft twee zaken bepaald. Ten eerste dat de NMa kan volstaan met een samenvatting van een aantal reeds uitgevoerde onderzoeken (diverse monitorrapportages³, evaluatie van de Raad⁴), omdat zo al periodiek invulling wordt gegeven aan de evaluatiedoelen.
14. Ten tweede dat de evaluatie zich dient te richten op die punten die nog niet zo expliciet zijn onderzocht. In het algemeen gaat het om de mate waarin de wetten, gegeven de beleidsdoelstellingen betaalbaar, betrouwbaar, schoon, effectiever en efficiënter vormgegeven kunnen worden. Meer concreet gaat het dan om deregulering, dejuridisering, vermindering van uitvoerings- en toezichtslasten en vermindering van administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten (zie bijlage 2 voor een toelichting op deze begrippen). Deze kernbegrippen vormen voor de NMa de leidraad bij de evaluatie. Dit houdt in dat oplossingen van door marktpartijen gepercipieerde knelpunten moeten voldoen aan het voornemen om te komen tot minder lasten voor bedrijven en overheid en een vereenvoudigd regelcomplex.
15. Tussen de kernbegrippen bestaan relaties. Minder regels (deregulering) zal leiden tot minder lasten voor de overheid (onderhoud regels, toezicht op naleving) en bedrijven (naleving). Het afschaffen van bezwaar (dejuridisering) zal leiden tot minder toezichtslasten bij de NMa (om een beslissing op bezwaar vast te stellen) en tot minder administratieve lasten (om bezwaar in te stellen). Het bestaan van dit soort relaties maakt het noodzakelijk om soms een duidelijke voorkeur uit te spreken bij de vormgeving van een eventueel nieuw complex van regels en toezicht. Zo staat de wens voor lagere administratieve lasten haaks op het willen behouden of vergroten van rechtsbeschermingsmogelijkheden. De NMa zal naar uw voorkeur vragen. Voorop staat dat de achterliggende doelen (bijv. bevorderen doelmatigheid en kwaliteit, consumenten beschermen) bij de huidige regels niet ter discussie staan.

² Voluit: Regeling van de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 22 maart 2011, nr. WJZ/11019540, houdende vaststelling van de regeling inzake de inhoud van het verslag van de evaluatie Elektriciteitswet 1998 en Gaswet voor het jaar 2011. Staatscourant 2011, nr. 5405, van 30 maart 2011.

³ Waaronder de Monitoringsrapportage Leveringszekerheid Elektriciteit en Gas, Staatscourant 2010, 12816.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 24036, nr. 377.

Vijf concrete onderwerpen van evaluatie

16. In artikel 3 van de Regeling benoemt de Minister vijf onderwerpen waaraan in ieder geval aandacht besteed dient te worden. Deze onderwerpen zijn daarom ook onderdeel van dit document. Het betreft:
- a. De totstandkomingsprocedures en werking van de tariefstructuren en voorwaarden (codes). De evaluatie moet inzicht moet verschaffen in feitelijke knelpunten en eventuele mogelijkheden om dit totstandkomingsproces te vereenvoudigen.
 - b. De doorlooptijden en werking van het tariefreguleringsstelsel. Ook hierover moet de evaluatie inzicht moet verschaffen in feitelijke knelpunten en eventuele mogelijkheden om dit totstandkomingsproces te vereenvoudigen.
 - c. De eisen die gesteld worden aan leveranciers, waarbij in wordt gegaan op het vergunningstelsel voor de levering aan kleinverbruikers. De NMa neemt dit onderwerp mee bij de behandeling van eisen aan bedrijven.
 - d. Sector specifieke regels in relatie tot generieke regelgeving. De evaluatie moet in ieder geval ingaan op de doelmatigheid van sector specifieke (consumenten)regels.
 - e. Wettelijke termijnen van de taken die aan de Minister of aan de Raad zijn toegekend, en dan met name de doelmatigheid daarvan.
17. In de toelichting van de Regeling legt de Minister ook een relatie tussen de ontwikkeling van de toezichtlasten van de NMa en de regeldruk van bedrijven enerzijds en de Europese energierichtlijnen en verordeningen anderzijds. De precieze kwantificering van deze relatie is geen onderdeel van deze evaluatie. Wel geeft de NMa in dit document bij elk van de genoemde onderwerpen aan welke verplichtingen volgen uit Europese richtlijnen, alsmede wat thans aanvullend is vastgelegd in nationale wet- en regelgeving ('nationale kop'). De NMa doet dit om expliciet te maken waar wel en waar niet ruimte voor aanpassingen in de wetten zit.

Vraag 1: Welke twee kernbegrippen verdienen wat u betreft de meeste aandacht bij deze wetsevaluatie, en om welke reden? De NMa verzoekt om in uw antwoord duidelijk een voorkeur aan te geven indien deze kernbegrippen in de praktijk een tegengestelde uitwerking hebben.

Vraag 2: Welke twee onderwerpen, zoals genoemd in randnummer 16, verdienen wat u betreft de meeste aandacht bij deze wetsevaluatie, en om welke reden?

Vraag 3: Welke drie concrete bepalingen in wet- en regelgeving zorgen voor de hoogste administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor uw organisatie?

Vraag 4: Welke drie concrete toezichtsactiviteiten van de NMa zorgen voor de hoogste administratieve lasten voor uw organisatie?

Vraag 5: Welke concrete knelpunten ervaart u, die niet gedekt worden door de genoemde kernbegrippen en evaluatieonderwerpen? Welke concrete oplossingen ziet u hiervoor?

3 Codes

18. Dit hoofdstuk bevat vragen over de eisen die wet- en regelgeving stellen aan de totstandkomingsprocedures en de werking van de codes.⁵ Achtergrondinformatie bij dit hoofdstuk staat in bijlage 3.

Europees- en nationaalrechtelijke context

19. De Europese richtlijnen bepalen dat nationaal technische voorschriften worden opgesteld met minimeisen inzake het technisch ontwerp en de exploitatie van het netwerk en de aansluiting er op.⁶ Deze voorschriften dienen de interoperabiliteit van de verschillende systemen te waarborgen en ze zijn objectief en niet-discriminerend. Bovendien schrijven de richtlijnen voor dat de voorschriften worden genotificeerd bij de Europese Commissie. Ook bevatten de Europese richtlijnen enkele algemene procedurele waarborgen die ook van toepassing zijn op de technische voorschriften. Deze zien op de rechtsbescherming van belanghebbende partijen, het bestaan van een geschilbeslechtsprocedure, en zij stellen enkele kwaliteitseisen aan besluiten van de nationale regulerende instantie, in casu de NMa.⁷ Daarmee dienen de codes ter bescherming van de rechten van alle betrokken marktpartijen.
20. De eisen van de Europese richtlijnen zijn omgezet in de Gaswet en de E-wet, waarbij ook nadere invulling aan het totstandkomingsproces, de reikwijdte en de werking van de codes is gegeven. De reikwijdte van de codes en de onderwerpen die zij omvatten (tariefstructuren, technische voorwaarden) worden bepaald door de E-wet en Gaswet⁸ en de Regeling tariefstructuren en voorwaarden gas, respectievelijk elektriciteit.⁹

⁵ Ingevolge artikel 3, lid a van de Regeling.

⁶ Artikel 5, Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG (hierna: elektriciteitsrichtlijn) en artikel 8, Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (hierna: gasrichtlijn).

⁷ Zie paragraaf 4.1.1. onder het kopje 'Procedure', van dit Consultatiedocument voor een uitgebreidere beschrijving van de algemene procedurele waarborgen van de Europese richtlijnen.

⁸ Artikel 31, van de E-wet en artikel 12b, tweede lid, van de Gaswet.

⁹ Artikel 26b, eerste lid, van de E-wet en artikel 12, eerste lid, van de Gaswet.

Totstandkomingsprocedure

21. De totstandkomingsprocedure van de codes is kort samengevat als volgt. Het initiatief is aan de gezamenlijke netbeheerders (stap 1); zij hebben immers de benodigde kennis en expertise omtrent de operatie en het beheer van het netwerk.¹⁰ Hierbij geldt de verplichting overleg te voeren met representatieve organisaties en netgebruikers alvorens een voorstel voor vaststelling of wijziging van de codes aan de NMa te zenden.¹¹

De NMa is belast met de vaststelling van de codes (stap 2) en is daarbij gehouden deze te toetsen aan een aantal wettelijke criteria.¹² Voldoet een voorstel niet aan de criteria, dan geeft de NMa de netbeheerders een wijzigingsopdracht. Daarnaast is het mogelijk voor de NMa om zelfstandig een ontwerpbesluit tot wijziging van de codes ter inzage te leggen bij de gezamenlijke netbeheerders en de representatieve organisaties van netgebruikers.¹³

Tot slot staat voor belanghebbende partijen de mogelijkheid open om bezwaar (stap 3) en beroep (stap 4) tegen het besluit van de NMa in te dienen. Dit is neergelegd in artikel 61 van de Gaswet juncto artikel 82 van de E-wet waarin staat dat, voor zover de codes door de NMa worden beschouwd als algemeen verbindend voorschrift, er in tegenstelling tot artikel 8:2 van de Awb, wel beroep tegen open staat. Indien de uniforme openbare voorbereidingsprocedure altijd toegepast zou worden, dan zou bezwaar (stap 3) afgeschaft kunnen worden.

Europese netcodes

22. Een belangrijke ontwikkeling, die in de nabije toekomst invloed zal hebben op de reikwijdte en het karakter van de nationale codes, is de totstandkoming van Europese netcodes. De introductie van de Europese netcodes is ingegeven vanuit de gedachte dat de bestaande, zeer uiteenlopende nationale operationele regelingen voor het technische en commerciële beheer van de transmissiesystemen een belemmerend effect hebben op het grensoverschrijdend transport van gas en elektriciteit en daarmee ook voor de handel daarin. Geharmoniseerde voorschriften zouden de grensoverschrijdende handel moeten vergemakkelijken en doen toenemen.

¹⁰ Artikel 31, eerste lid, van de E-wet en artikel 12c, eerste lid, van de Gaswet.

¹¹ Artikel 33, van de E-wet en artikel 12d, van de Gaswet.

¹² Artikel 36 van de E-wet en artikel 12f, van de Gaswet.

¹³ Artikel 32, tweede lid, jo. 34, tweede lid, van de E-wet en artikel 12c, tweede lid, jo. 12^e, derde lid, van de Gaswet.

23. Deze harmonisatie wordt voorgeschreven door de recentelijk ingrijpend gewijzigde gasverordening en elektriciteitsverordening.¹⁴ De Europese netcodes zullen een breed scala aan onderwerpen met betrekking tot grensoverschrijdende kwesties gaan beslaan en op die terreinen de nationale codes geheel of gedeeltelijk vervangen. Voor nationale codebepalingen blijft slechts ruimte bestaan indien zij meer gedetailleerde voorschriften bevatten¹⁵ of indien zij zien op een niet-grensoverschrijdende kwestie.¹⁶ Deze ontwikkeling roept de vraag op in welke mate de huidige procedures voor nationale codes nog geschikt zijn voor de toekomst.

Praktische uitwerking

24. De gedachte achter het huidige totstandkomingsproces was dat de uitwerking van codes in eerste instantie een aangelegenheid is van netbeheerders, netgebruikers en representatieve organisaties, aangezien dit hun dagelijkse bedrijfsuitoefening raakt en zij bij uitstek deskundig zijn. In de praktijk blijkt dit proces niet efficiënt en effectief uit te pakken. Het grote aantal overlegmomenten vraagt een intensieve betrokkenheid van alle organisaties, en legt daarmee veel beslag op mensen en middelen. Dezelfde discussies komen tijdens meerdere genoemde stappen terug, en het proces is complex vanwege elkaar overlappende codewijzigingen die op hetzelfde moment bij de NMa in behandeling kunnen zijn. Dit alles geeft onzekerheid ten aanzien van de inhoud van toekomstige codes. Vereenvoudiging van de procedure met behoud van voldoende rechtsbescherming lijkt wenselijk en mogelijk.
25. Tevens ervaart de NMa dat in praktijk veel vragen bestaan over de inhoud en interpretatie van codes. Met name voor partijen die minder ingevoerd zijn in de materie zijn de codes moeilijk toegankelijk. Over de inhoud en interpretatie van codes ontstaan – ook tussen goed ingevoerde partijen – met regelmaat procedures, bijvoorbeeld bij geschilbeslechting door de NMa.

¹⁴ Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1228/2003 (hierna: elektriciteitsverordening) en verordening (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1775/2005 (hierna: gasverordening).

¹⁵ Artikel 26, van de gasverordening en artikel 21, van de elektriciteitsverordening.

¹⁶ Artikel 8, zevende lid, van de gasverordening en elektriciteitsverordening.

Vraag 6: Welke knelpunten ervaart u bij de doorlooptijd en/of de complexiteit van het totstandkomingsproces van codes? Wat is in uw ogen de oorzaak hiervan?

Welke concrete oplossingen ziet u voor de door u gepercipieerde knelpunten?

Vraag 7: Op welke wijze kunnen de administratieve lasten verminderd worden, met behoud van zorgvuldige besluitvorming? En, welke mogelijkheden ziet u daarbij om één of meerdere procedurestappen (inspraak bij gezamenlijke netbeheerders, inspraak bij NMa, bezwaar, beroep) af te schaffen, omdat deze stappen wat u betreft minder relevant of overbodig zijn?

Vraag 8: Welke aspecten van de codes lenen zich om vastgelegd te worden in algemeen verbindende voorschriften (waartegen geen bezwaar en beroep openstaat), zodat sneller duidelijk is welke verplichtingen gelden?

Vraag 9: Wat vindt u van de inhoud en flexibiliteit van de wettelijke toetsingscriteria van artikel 12f, van de Gaswet en artikel 36, van de E-wet?

Vraag 10: Welke knelpunten ten aanzien van de eenduidigheid en toegankelijkheid van de codes ervaart u bij de werking van codes in de praktijk? En, in welke mate beslaan de codes de juiste onderwerpen in de juiste mate van detail?

Vraag 11: In welke mate is de verschuiving van codes naar Europees niveau voor u een reden om te streven naar wijziging of vereenvoudiging van het Nederlandse codeproces en/of naar een meer of minder gedetailleerde inhoud van de nationale codes?

4 Tariefreguleringssysteem

26. Dit hoofdstuk bevat vragen over de doorlooptijden en werking van het tariefreguleringssysteem van regionale en landelijke netbeheerders elektriciteit en gas.¹⁷ Achtergrondinformatie bij dit hoofdstuk staat in [bijlage 4](#).

Europese wet- en regelgeving

27. In de E-wet en Gaswet alsmede onderliggende regelgeving is een tariefreguleringssysteem neergelegd. Hiermee zijn de eisen in Europese richtlijnen geïmplementeerd. Verder moet worden voldaan aan de eisen in de relevante verordeningen, die een rechtstreekse werking hebben. De verordeningen behoeven dus geen implementatie in nationale wetgeving. Op 3 maart 2011 zijn nieuwe richtlijnen en verordeningen voor gas en elektriciteit in werking getreden.¹⁸ Deze regels hebben geen ingrijpende gevolgen voor het tariefreguleringssysteem. In dit hoofdstuk gaat de NMa uit van deze nieuwe regels.

28. De Europese richtlijnen en verordeningen bevatten een aantal inhoudelijke verplichtingen en vereisten ten aanzien van de te volgen procedures. Ten aanzien van de inhoud geldt onder meer dat de tarieven non-discriminatoire zijn¹⁹ en dat, specifiek voor transmissienetbeheerders, deze tarieven een afspiegeling vormen van de werkelijk gemaakte kosten, voorzover deze overeenkomen met die van een efficiënte en structureel vergelijkbare netbeheerder.²⁰ Ten aanzien van de procedure geldt onder meer dat de tarieven of de daaraan ten grondslag liggende methoden door de toezichthouder dienen te worden goedgekeurd²¹, dat de methoden en tarieven worden gepubliceerd²², en dat eventueel bezwaar geen schorsende werking mag hebben.²³

¹⁷ Ingevolge artikel 3, lid b van de Regeling.

¹⁸ Zie noot 6 en noot 14.

¹⁹ Artikel 32, eerste lid, van de elektriciteitsrichtlijn en de gasrichtlijn.

²⁰ Zie voor elektriciteit: artikel 4, eerste lid, van de Verordening (EG) nr. 1228/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel van elektriciteit.

²¹ Artikel 32, eerste lid, van de elektriciteitsrichtlijn en de gasrichtlijn, artikel 37, zesde lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zesde lid, van de gasrichtlijn.

²² Artikel 32, eerste lid, van de elektriciteitsrichtlijn en de gasrichtlijn, artikel 37, zevende lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zevende lid, van de gasrichtlijn.

²³ Artikel 37, twaalfde lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, twaalfde lid, van de gasrichtlijn.

Nationale wet- en regelgeving

29. Het Nederlandse tariefreguleringsstelsel is primair gericht op de betaalbaarheid van het netbeheer, zoals blijkt uit de parlementaire geschiedenis: “De bedoeling van het reguleringssysteem in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is om bedrijven die zich in een monopolioide situatie bevinden een prikkel te geven net zo doelmatig te handelen als bedrijven op een markt met concurrentie.”²⁴ Een deel van de kwaliteitsregulering is via de q -factor geïncorporeerd in het tariefreguleringsstelsel.
30. Het regelcomplex voor gereguleerde tarieven van netbeheerders bestaat in Nederland uit twee componenten. De eerste component betreft de vastgestelde tariefdragers²⁵ en de tariefstructuur, zoals vastgelegd in de tarievcodes. De tweede component betreft het systeem van tariefregulering²⁶, dat bestaat uit een reeks van samenhangende besluiten van de NMa. Achtereenvolgens stelt de NMa elke drie tot vijf jaar een methodebesluit vast met daarin de methode voor de berekening van de x -factor, de q -factor (indien van toepassing), en de rekenvolumina; een x -factor-, q -factor- en rekenvoluminabesluit (hierna: x -factorbesluit) met daarin de waarden van deze parameters en een tarievenbesluit, gebaseerd op het tarievenvoorstel van de netbeheerder waarin deze parameters zijn toegepast. Bij regionale netbeheerders past de NMa maatstafconcurrentie toe. Bij TenneT en GTS is sprake van een vergelijking met andere transmissienetbeheerders en/of andere bronnen van productiviteitsontwikkelingen. Tegen tarievcodes en alle soorten reguleringsbesluiten staat bezwaar en beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: CBb) open.
31. Het beeld is dat het nationale systeem weliswaar voortvloeit uit Europese richtlijnen, maar dat het systeem gedetailleerder en complexer is dan op basis van de richtlijnen noodzakelijk is. Niet verplicht is onder meer de huidige, complexe tariefstructuur, de tussenstap van het vaststellen van de x -factorbesluiten en de aanvullende procedurele eis ten opzicht van de Awb dat bij de voorbereiding van de methodebesluiten overlegd moet worden met de gezamenlijke netbeheerders en representatieve organisaties. De NMa merkt hierbij op dat het wegnemen van nationale kappen onderdeel is van het regeldrukbeleid van het kabinet.

²⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2002-2003, 28 174, nr. 28, p.13.

²⁵ Regeling van de Minister van Economische Zaken van 1 juli 1999, nr. E/EE/AE/99043158, houdende vaststelling tariefdragers tarieven transport en levering elektriciteit (Stcrt. 1999, 126), laatst gewijzigd met de Regeling van de Minister van Economische Zaken van 3 juli 2008, nr. WJZ / 8080769 (Stcrt. 2008, 127).

²⁶ Zoals grotendeels neergelegd in artikel 40 tot en met 42, van de E-wet, respectievelijk artikel 80 tot en met 82, van de Gaswet.

Praktische uitwerking

32. Het doel van het reguleringssysteem is om de netbeheerders een prikkel te geven om doelmatig te gaan werken (zie randnummer 29). Het beeld bestaat dat dit doel ook met een vereenvoudigd systeem te bereiken is. Het huidige systeem is complex omdat de huidige tariefstructuur gedetailleerd is, omdat sprake is van een samenhangende besluitenreeks en omdat de besluiten voor regionale netbeheerders door de maatstafconcurrentie met elkaar samenhangen. In de praktijk wordt veelvuldig bezwaar en/of beroep aangetekend tegen besluiten van de NMa. Door de onderlinge afhankelijkheden duurt het meestal jaren voordat de tariefbesluiten onaantastbaar zijn en eventuele verrekeningen die voortvloeien uit gegrond verklaarde bezwaren en beroepen afgerond zijn. Door de verrekeningen worden de tariefbesluiten bovendien ingewikkeld en minder transparant. Vereenvoudiging lijkt wenselijk en mogelijk, ook met inachtneming van de vereiste zorgvuldigheid en rechtsbescherming.

Vraag 12: Welke **knelpunten** ervaart u bij het huidige tariefreguleringssysteem? Wat is in uw ogen de oorzaak hiervan? Welke **oplossingen** ziet u voor de door u gepercipieerde knelpunten?

Vraag 13: Welke toegevoegde waarde heeft het verplichte overleg met de gezamenlijke netbeheerders en representatieve organisaties ingevolge de wetten, naast de zorgvuldigheidseisen voor besluitvorming zoals neergelegd in de Awb?

Vraag 14: Welke mogelijkheden ziet u om te komen tot minder besluitmomenten in de huidige besluitenreeks (methode, x -factor, tarieven), gegeven de doelstelling van een efficiënt netbeheer? En, wat is hierbij de relatie met de discussie over reguleringsstabiliteit versus de duur van de reguleringsperiode?

Vraag 15: Welke mogelijkheden ziet u om de transparantie van tariefbesluiten en de tariefstructuur te verbeteren? Het betreft hier onder meer het aantal tariefdragers, tariefcategorieën en nacalculaties (al dan niet naar aanleiding van rechterlijke uitspraken).

Vraag 16: Welke mogelijkheden ziet u om de databehoefte terug te dringen die bij de huidige praktijk van regulering bestaat, dan wel de gevoelde administratieve lasten hierbij te verminderen?

Vraag 17: Wat vindt u van de effectiviteit van de huidige q -factoren, gegeven de doelstelling om de kwaliteit te bevorderen?

Vraag 18: Welke mogelijkheden ziet u om procedures in bezwaar en beroep te verminderen, dan wel de doorlooptijden hierbij te verkorten?

5 Eisen aan bedrijven

33. Dit hoofdstuk bevat vragen over de eisen die in de wet- en regelgeving aan bedrijven (leveranciers, netbeheerders en overige organisaties) gesteld worden.²⁷

5.1 Inleiding

34. In de huidige E-wet en Gaswet is veel ruimte gegeven aan de verschillende marktpartijen. Het leidende gedachtegoed is hierbij steeds geweest dat deze marktpartijen in onderling overleg tot overeenstemming over wenselijke oplossingsrichtingen zouden komen. Het gevolg hiervan is dat op meerdere momenten in processen formele inspraakmomenten en rechtsbeschermingsmiddelen gelden voor deze marktpartijen. In de praktijk is dit niet altijd effectief en efficiënt gebleken (zie onder meer hoofdstuk 3 en 4).
35. De doelen (zoals bevorderen doelmatigheid en kwaliteit, consumenten beschermen) staan niet ter discussie. Het streven is om, gegeven deze doelen, te komen tot een vereenvoudigd regelcomplex met lagere lasten voor bedrijven en overheid. De leidende vraag van dit hoofdstuk is daarom hoe dit te bereiken met behoud van zorgvuldige besluitvorming en voldoende, adequate rechtsbeschermingsmiddelen. Een kritische houding ten opzichte van bestaande procedures is nodig: liever één effectieve stap dan twee ineffectieve stappen. De NMa vraagt u knelpunten en oplossingen met deze blik tegemoet te treden, en keuzes niet te schuwen.
36. Hieraan gerelateerd is de balans tussen de intensiteit van het toezicht en de zwaarte van sancties. Een high trust-benadering kan alleen effectief zijn indien sprake is van hogere sancties bij niet-naleving. Ook kan deze benadering leiden tot hoge lasten voor die bedrijven die onderwerp van onderzoek zijn. Kortom, ook deze kwestie vraagt een duidelijke afweging: of high trust met hoge sancties of low trust met lage sancties en informatiestromen.
37. Naast de mogelijkheid dat er onnodige regels en/of toezicht bestaat, kan het wellicht voorkomen dat marktpartijen van mening zijn dat op een bepaald terrein onterecht geen of verkeerde regels en/of toezicht bestaan. Bijvoorbeeld omdat in dat geval de werking van de energiemarkten of de bescherming van de consument niet afdoende geborgd is.

Vraag 19: Wat is uw algemene mening over de balans tussen de intensiteit van regels en toezicht enerzijds en de zwaarte van sancties anderzijds?

²⁷ Ingevolge artikel 3c, van de Regeling.

5.2 Eisen aan leveranciers

38. In deze paragraaf gaat de NMa in op het wettelijke kader voor leveranciers van elektriciteit en gas. Het betreft hier het vergunningstelsel en de verplichtingen voor vergunninghouders. Achtergrondinformatie bij deze paragraaf staat in [bijlage 5](#).

Vergunningstelsel

39. In Europese richtlijnen is het recht op universele dienstverlening opgenomen: het recht van huishoudelijke afnemers op levering van elektriciteit respectievelijk gas van een bepaalde kwaliteit, tegen redelijke, eenvoudige en duidelijk vergelijkbare en doorzichtige prijzen. Ter waarborging van dit recht bevatten de E-wet en Gaswet tal van bepalingen ter bescherming van kleinverbruikers, waaronder het vergunningstelsel: leveranciers hebben een vergunning nodig voor het leveren van elektriciteit respectievelijk gas aan kleinverbruikers.²⁸ De bedoeling hiervan was dat kleinverbruikers ook na de liberalisering kunnen blijven rekenen op een betrouwbare energievoorziening tegen redelijke prijzen en tarieven. Een vergunningensysteem biedt deze zekerheid, des te meer omdat de NMa handhavend kan optreden niet-naleving van voorschriften.
40. Voorwaarde voor het verkrijgen van een vergunning is dat leveranciers beschikken over de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten om hun taak goed uit te kunnen voeren. Daarnaast dienen zij aan te tonen redelijkerwijs in staat (zullen) zijn om de verplichtingen uit hoofdstuk 8 van de E-wet en hoofdstuk 5 van de Gaswet en hierop gebaseerde regelgeving na te komen.²⁹ Ook gelden eisen voor de inhoud en de procedure voor de aanvraag van een vergunning.³⁰ De NMa maakt verleende vergunningen bekend.

Verplichtingen voor vergunninghouders

41. Vergunninghouders dienen aan groot aantal wettelijke verplichtingen te voldoen. Deze verplichtingen zijn neergelegd in hoofdstuk 8 van de E-wet en/of hoofdstuk 5 van de Gaswet, en vloeien grotendeels voort uit Europese richtlijnen. Het doel van deze regels is om het recht op universele dienstverlening en andere rechten van kleinverbruikers te waarborgen.

²⁸ Artikel 95a, eerste lid, van de E-wet en artikel 43, eerste lid, van de Gaswet.

²⁹ Artikel 95d, eerste lid, sub a en b, van de E-wet en artikel 45, eerste lid, sub a en b, van de Gaswet.

³⁰ Besluit van 8 mei 2003, houdende regels voor de vergunning voor levering van elektriciteit aan Kleinverbruikers, Stb. 2003, 207 en Besluit van 2 juni 2003, houdende regels voor de vergunning voor levering van gas aan kleinverbruikers, Stb. 2003, 234.

42. Ter waarborging van het recht op universele dienstverlening geldt een aantal verplichtingen voor vergunninghouders, die tezamen de nationale implementatie van de richtlijnen vormen:
- a. De leveringsplicht: de vergunninghouder heeft de plicht om op een betrouwbare wijze zorg te dragen voor de levering aan iedere kleinverbruiker doe daarom verzoekt.³¹
 - b. De levering van elektriciteit en gas dient tegen redelijke tarieven te geschieden.³² Deze verplichting vormt de basis voor de zogenaamde vangnetregulering, die in 2004 in Nederland is geïntroduceerd, op basis van informatie van vergunningshouders. Indien tarieven niet redelijk zijn, dan kan de NMa (maximum)tarieven vaststellen.
 - c. De levering van elektriciteit en gas dient tegen redelijke voorwaarden te geschieden.³³ Indien voorwaarden niet voldoen aan eisen uit de E-wet en Gaswet³⁴ en indien zij onredelijk bezwarende bedingen³⁵ bevatten, dan kan de NMa handhavend optreden.
 - d. Lidstaten kunnen een noodleverancier aanwijzen, hetgeen gebeurd is met de Supplier of Last Resort (hierna: SLR) regeling.³⁶ Bij niet nakoming van verplichtingen of bij (dreigend) faillissement moeten leveranciers en netbeheerders voorzieningen treffen.
43. Ter waarborging van andere rechten van kleinverbruikers bevatten de E-wet en Gaswet, naast de regels die betrekking hebben op universele dienstverlening, ook andere regels. Een groot aantal van deze regels vloeit, tenminste wat huishoudelijke afnemers betreft, voort uit Europese wet- en regelgeving.³⁷ Voor de volledigheid merkt de NMa op dat deze regels gelden als lex specialis ten opzichte van algemene consumentenbeschermende bepalingen in andere wetten zoals de Colportagewet, de Wet koop of afstand en de Wet oneerlijke handelspraktijken. Op een paar van deze verplichtingen wordt hieronder nader ingegaan. Het betreft:
- a. Eisen aan contract. Het contract moet essentiële informatie bevatten. De overeenkomst moet op schrift staan en onder andere het adres van de leverancier en de looptijd van de overeenkomst bevatten.
 - b. Duidelijkheid over overeenkomst. Contractuele voorwaarden moeten eerlijk en vooraf bekend zijn. Informatie moet worden verstrekt voordat het contract is afgesloten.³⁸
 - c. Informatieverplichtingen. Afnemers dienen transparante informatie te ontvangen over geldende prijzen, tarieven contractuele voorwaarden en moeten in kennis worden gesteld bij wijzigingen. Dit is uitgewerkt in de wetten en onderliggende regels.

³¹ Artikel 95b, eerste lid, van de E-wet en artikel 44, eerste lid, van de Gaswet.

³² Artikel 95b, eerste lid, van de E-wet en artikel 44, eerste lid, van de Gaswet.

³³ Artikel 95b, tweede lid van de E-wet en artikel 44, tweede lid van de Gaswet.

³⁴ Artikel 95m, van de E-wet en artikel 52b, van de Gaswet.

³⁵ Artikel 6:236 en 6:237, van het Burgerlijk Wetboek.

³⁶ Artikelen 16 en 95f, van de E-wet en artikelen 10,10a en 47, van de Gaswet, alsmede het Besluit leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998 en het Besluit leveringszekerheid Gaswet.

³⁷ Bijlage A, van de Richtlijn 2003/54/EG en Bijlage 1, van de Richtlijn 2003/55/EG.

³⁸ Artikel 95m, eerste lid, van de E-wet en artikel 52b, eerste lid, van de Gaswet.

44. Naast de bepalingen die rechtstreeks voortvloeien uit Europese wet- en regelgeving, zijn in de E-wet en Gaswet ook andere verplichtingen opgenomen voor vergunninghouders. Zo zijn leveranciers verplicht om kleinverbruikers altijd tenminste een overeenkomst voor onbepaalde tijd aan te bieden³⁹ en kunnen kleinverbruikers leveringscontracten opzeggen met inachtneming van een opzegtermijn van 30 dagen.⁴⁰ Dit opzegrecht is een uitzondering op het algemene contractenrecht, waaruit volgt dat contracten voor bepaalde tijd niet eerder kunnen worden beëindigd. Met deze wettelijke verplichtingen heeft de wetgever bij de liberalisering van de markt willen voorkomen dat monopolioïde energiebedrijven de keuzevrijheid van kleinverbruikers mogelijk zouden beperken. Ook is bepaald dat een leveringsovereenkomst voor onbepaalde tijd te allen tijde kosteloos kan worden beëindigd, en dat bij tussentijdse beëindiging een redelijke opzegvergoeding in rekening gebracht kan worden.⁴¹ Dit ter dekking van de door de leverancier gemaakte kosten.⁴²
45. Tot slot noemt de NMa de plicht voor elektriciteitsleveranciers om informatie te verstrekken over de herkomst (de brandstofmix) en de daarbij behorende milieukwaliteit. Deze plicht is niet specifiek op consumentenbescherming gericht, maar vloeit wel voort uit Europese wetgeving⁴³ en in nationaal neergelegd in de Regeling Stroometikettering.⁴⁴

Consultatievragen over het vergunningstelsel

Vraag 20: Wat vindt u van de wijze waarop het in Nederland ingevoerde vergunningstelsel voor energieleveranciers bijdraagt aan het vanuit Europese richtlijnen voortvloeiende recht op universele dienstverlening? Hieruit voortvloeiend: In welke mate draagt het vergunningstelsel naar uw mening bij aan de bescherming van de rechten van kleinverbruikers?

Vraag 21: In welke mate acht u een vergunningstelsel van belang op de Nederlandse geliberaliseerde markt?

Vraag 23: Welke knelpunten ervaart u of heeft u ervaren bij de (inhoudelijke) wettelijke eisen waaraan wordt getoetst en de procedure bij het aanvragen van een vergunning?

Welke oplossingen ziet u voor de mogelijk door u ervaren knelpunten, gegeven het doel van consumentenbescherming en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

³⁹ Artikel 95m, vijfde en zesde lid, van de E-wet en artikel 52b, vijfde en zesde lid, van de Gaswet.

⁴⁰ Artikel 95m, zevende lid, van de E-wet en artikel 52b, zevende lid, van de Gaswet.

⁴¹ Artikel 95m, achtste lid, van de E-wet en artikel 52b, achtste lid, van de Gaswet.

⁴² Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 51.

⁴³ Artikel 3, zesde lid, van Richtlijn 2003/54/EG.

⁴⁴ De regeling Stroometikettering is opgenomen in de artikelen 95j tot en met 95l, van de E-wet en nader uitgewerkt in de MR Afnemers en de Regeling van de Minister van Economische Zaken van 8 december 2003, nr. WJZ 3073206, tot vaststelling van uitvoeringsregels voor meting en uitgifte van garanties van oorsprong ten behoeve van duurzame elektriciteit (Regeling garanties van oorsprong voor duurzame elektriciteit).

Consultatievragen over verplichtingen van vergunninghouders

Vraag 24: Welke knelpunten ervaart u bij de verplichtingen ten aanzien van redelijke tarieven en redelijke voorwaarden, alsmede met het toezicht op de naleving van deze verplichtingen?

Welke oplossingen ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven het doel om consumenten te beschermen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 25: Welke manieren ziet u om, gegeven het doel dat tarieven redelijk zijn, de vangnetregulering zodanig aan te passen dat sprake is van minder lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 26: Welke knelpunten ervaart u bij de huidige SLR-regeling? **Welke oplossingen** ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven de wens om een noodleverancier aan te kunnen wijzen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 27: Welke knelpunten ervaart u bij de verplichtingen die gelden ten aanzien van het (sluiten van een) contract, het verstrekken van transparante informatie over tarieven en voorwaarden en het melden van tarief- en contractwijzigingen, alsmede met het toezicht op de naleving van deze verplichtingen?

Welke oplossingen ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven het doel om consumenten te beschermen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 28: Welke knelpunten ervaart u bij de verplichtingen ten aanzien van het verplicht aanbieden van een onbepaalde tijd contract, de opzegtermijn van 30 dagen en de redelijke opzegvergoeding, alsmede met het toezicht op de naleving van deze verplichtingen?

Welke oplossingen ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven het doel om consumenten te beschermen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 29: Welke knelpunten ervaart u bij de wijze waarop in Nederland invulling is gegeven aan de verplichting tot het verstrekken van informatie over de herkomst van elektriciteit (de brandstofmix) en de daarbij behorende milieukwaliteit?

Welke oplossingen ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven de Europeesrechtelijke verplichting en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

5.3 Eisen aan netbeheerders

46. In de E-wet en de Gaswet staat een veelheid van eisen aan netbeheerders over onder meer de diensten die netbeheerders moeten leveren, de kwaliteit van de dienstverlening, financiële en organisatorische waarborgen, informatieverstrekking aan de NMa en de Minister, en de interactie met leveranciers. De NMa wil graag vernemen hoe marktpartijen denken over dergelijke wettelijke eisen, in relatie tot enerzijds het doel achter deze eisen en anderzijds tot de wens om te komen tot deregulering, dejuridisering en lagere lasten voor bedrijven en overheid.
47. Ter illustratie staat hieronder een aantal concrete eisen genoemd, waar aan gedacht kan worden. Deze opsomming dient slechts als voorbeeld en is niet-limitatief. Omwille van het overzicht is alleen verwezen naar de E-wet. Dezelfde eisen gelden op basis van de Gaswet. De eisen zijn onder meer:
- a. Informatie verstrekken aan de NMa en Minister ten behoeve van monitoringrapportages elektriciteit en/of gas.
 - b. Het naleven en onderhevig zijn aan toezicht in verband met het Besluit financieel beheer netbeheerders en artikel 18a van de E-wet.
 - c. De registratie van kwaliteitsindicatoren als bedoeld in artikel 19a van de E-wet.
 - d. Het beschikken over een kwaliteitsbeheersingssysteem en het tweejaarlijks indienen van een kwaliteits- en capaciteitsdocument als bedoeld in artikel 21 van de E-wet, inclusief onderhevig zijn aan het toezicht daarop.
 - e. Het verstrekken van gegevens over dienstverleningsovereenkomsten, werkzame personen, investeringen en financiële middelen als bedoeld in artikel 19b van de E-wet.
 - f. Het voeren van een afzonderlijke boekhouding voor het beheer van de netten op grond van de wettelijke taken van een netbeheerder als bedoeld in artikel 43, eerste lid van de E-wet, inclusief de vereisten die in artikel 43, tweede lid van de E-wet gesteld worden aan deze afzonderlijke boekhouding.

Vraag 30: Welke drie eisen aan netbeheerders ervaart u als meest hinderlijk, en om welke redenen? De NMa ontvangt van u graag een zo concreet mogelijk overzicht, inclusief een motivering van uw mening.

Vraag 31: Welke mogelijkheden ziet u bij de door u als hinderlijk gepercipieerde eisen om de doelen, die ten grondslag liggen aan deze eisen, te bereiken met minder lasten voor bedrijven en overheid (deregulering) en met minder besluitmomenten (dejurisidering)?

5.4 Eisen aan overige organisaties

48. In de E-wet en de Gaswet en onderliggende regelgeving, zoals codes, staat een veelheid van eisen aan overige organisaties van een uiteenlopende reikwijdte. De NMa wil graag vernemen hoe marktpartijen denken over dergelijke wettelijke eisen, in relatie tot enerzijds het doel achter deze eisen en anderzijds tot de wens om te komen tot dejuridisering en lagere lasten voor bedrijven en overheid.
49. Voor de volledigheid staat hieronder een aantal concrete eisen genoemd, waar aan gedacht kan worden. Deze opsomming dient slechts als voorbeeld en is niet-limitatief. Omwille van het overzicht is alleen verwezen naar de E-wet. Soortgelijke eisen bestaan bij of krachtens de Gaswet. De eisen zijn onder meer:
- a. Informatieverstrekking op verzoek, volgend uit artikel 7 van de E-wet; bijvoorbeeld ten behoeve van monitoringsrapportages.
 - b. Het voldoen aan de eisen ten aanzien van de aansluiting en de elektrische installatie als bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel a van de E-wet en de relevante passages in de Netcode Elektriciteit.
 - c. Het voldoen aan de eisen ten aanzien van de planning van de transportdienst en de bedrijfsvoering als bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel a van de E-wet en de relevante passages in de Netcode Elektriciteit.
 - d. Het voldoen aan de eisen ten aanzien van het meten van elektriciteit, alsmede de uitwisseling van meetgegevens, als bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel b van de E-wet en de relevante passages in de Netcode Elektriciteit en de Meetcode Elektriciteit.
 - e. Het voldoen aan de eisen ten aanzien van de systeemdiensten, als bedoeld in artikel 31, eerste lid, onderdeel c van de E-wet en de Systeemcode Elektriciteit.
 - f. De naleving van het verbod om beschikking te hebben over een bepaalde hoeveelheid transportcapaciteit op een landsgrensoverschrijdend net als bedoeld in artikel 31a, van de E-wet.
 - g. De uitvoering van de taak om te bevorderen dat elektriciteit op een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde wijze wordt geproduceerd of gebruikt en rapportage daarover als bedoeld in artikel 68 van de E-wet.

Vraag 32: Welke drie eisen aan overige organisaties ervaart u als meest hinderlijk, en om welke redenen? De NMa ontvangt van u graag een zo concreet mogelijk overzicht, inclusief een motivatie van uw mening.

Vraag 33: Welke mogelijkheden ziet u bij de door u als hinderlijk gepercipieerde eisen om de doelen, die ten grondslag liggen aan deze eisen, te bereiken met minder lasten voor bedrijven en overheid (deregulering) en met minder besluitmomenten (dejuridisering)?

6 Sectorspecifieke versus generieke regelgeving

50. Dit hoofdstuk bevat vragen over sectorspecifieke regels in relatie tot generieke regelgeving.⁴⁵ Achtergrondinformatie bij dit hoofdstuk staat in bijlage 6.
51. Onder sectorspecifieke regels verstaat de NMa in dit verband de verplichtingen volgend uit de E-wet en Gaswet en onderliggende regelgeving. Onder generieke regels verstaat de NMa regels zoals in ieder geval neergelegd in de Awb, de Mededingingswet, het Burgerlijk Wetboek (o.a. regels ten aanzien van koop op afstand en oneerlijke handelspraktijken) en de Colportagewet.
52. De NMa geeft hieronder een korte toelichting bij deze generieke regels:
- a. Het algemene deel van het bestuursrecht is neergelegd in de Awb. Deze wet bevat algemene regels die voor het hele bestuursrecht van toepassing zijn, zoals voorschriften waaraan bestuursorganen zich moeten houden bij de uitoefening van hun bevoegdheden. De Awb bevat tevens bepalingen over rechtsbescherming van burgers tegen de overheid. Een voorbeeld van een algemene regel uit de Awb waarvan in energiewetgeving wordt afgeweken met een specifieke regel is het openstellen van beroep tegen besluiten inhoudende de vaststelling of wijziging van tariefstructuren of technische voorwaarden door de NMa in artikel 61, van de Gaswet en artikel 82, van de E-wet.
 - b. In de Mededingingswet zijn regels opgenomen om te waarborgen dat er concurrentie bestaat en dat alle bedrijven die dat willen hun producten en diensten kunnen aanbieden. Deze wet behandelt onder andere kartels, economische machtsposities en concentraties (fusies en overnames). Een voorbeeld van aanvulling van deze wet in de E-wet en de Gaswet is het opnieuw reguleren van de metermarkt voor kleinverbruikers vanaf 1 januari 2008, naast het generieke mededingingstoezicht.

⁴⁵ Ingevolge artikel 3, lid d, van de Regeling.

- c. In het Burgerlijk Wetboek zijn rechtsregels opgenomen die van toepassing zijn op de relatie tussen natuurlijke en rechtspersonen onderling. Het Burgerlijk Wetboek is verdeeld in meerdere boeken, waaronder Boek 6 dat het Algemene gedeelte van het verbintenissenrecht bevat, waarin ook de wet oneerlijke handelspraktijken is opgenomen en Boek 7 dat ziet op bijzondere overeenkomsten, zoals overeenkomsten die op afstand worden gesloten. De Colportagewet bevat regels voor huis-aan-huis-verkoop van producten en diensten. Een voorbeeld van specifieke regels die zijn neergelegd in de E-wet en Gaswet en die gelden als *lex specialis* ten opzichte van de generieke regels in het BW zijn de informatieverplichtingen die voortvloeien uit artikel 95m, van de E-wet en 52b, van de Gaswet in relatie tot de informatieverplichtingen die bijvoorbeeld in de wet koop op afstand en Colportagewet zijn vermeld.
53. In het kader van de wetsevaluatie is het vooral van belang om inzicht te verkrijgen in de mate waarin marktpartijen de bepalingen inzake elektriciteit en gas die als afwijkend of aanvullend ten opzichte van generieke regelgeving zijn aan te merken, ook daadwerkelijk van toegevoegde waarde ervaren. De consultatievragen hebben daar dan ook betrekking op.

Vraag 34: Bent u van mening dat de opsomming hierboven van generieke regelgeving volledig is? Zo nee, welke wet- en regelgeving ontbreekt volgens u?

Vraag 35: Welke concrete doublures in sectorspecifieke en generieke regels en/of welke ongerechtvaardigde afwijkingen in sectorspecifieke regels ten opzichte van generieke regels ervaart u? De NMa ontvangt graag een zo concreet mogelijk overzicht met bestaande regelgeving, evenals uw motivering waarom u de eventuele afwijkingen ongerechtvaardigd vindt.

7 Wettelijke termijnen

54. Dit hoofdstuk bevat vragen over de doelmatigheid van de wettelijke termijnen van taken die aan de Minister of aan de Raad zijn toegekend.⁴⁶
55. Onder de doelmatigheid van de wettelijke termijnen van taken verstaat de NMa de mate waarin het terugkerende karakter van wettelijke taken en de frequentie (jaarlijks, om het jaar, elke vier jaar) waarmee deze taken terugkeren, efficiënt is. Efficiënt in de zin dat bedrijven en overheid gebaat zijn bij de wijze waarop het terugkerende karakter thans in wetgeving is neergelegd. Voor de uitvoering van deze taken wordt veelal een beroep gedaan op marktpartijen, hetgeen leidt tot administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten.
56. Voor de volledigheid geeft de NMa hieronder een aantal concrete voorbeelden van wettelijke taken waaraan een termijn is verbonden, zoals thans neergelegd in de E-wet:
- a. De Minister publiceert jaarlijks uiterlijk op 31 juli een verslag van zijn bevindingen over de leverings- en voorzieningszekerheid van elektriciteit.⁴⁷
 - b. Elke netbeheerder moet binnen zes maanden na afloop van ieder kalenderjaar aan de Raad een overzicht (van aantal werkzame personen, gerealiseerde investeringen etc.) verstrekken.⁴⁸ Ook moet elke netbeheerder om het jaar een document opsturen over het nagestreefde kwaliteitsniveau en zijn kwaliteitsbeheersingssysteem.⁴⁹
 - c. TenneT moet elke drie maanden melden welke verzoeken zijn binnengekomen gericht op de import en export van elektriciteit.⁵⁰
 - d. De Minister zendt telkens na vier jaar aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk.⁵¹

⁴⁶ Artikel 3, lid e, van de Regeling.

⁴⁷ Artikel 4a, eerste en tweede lid, van de E-wet.

⁴⁸ Artikel 19b, eerste lid, van de E-wet.

⁴⁹ Artikel 21, tweede lid, van de E-wet.

⁵⁰ Artikel 44, eerste lid, van de E-wet, in het recent ingediende wetsvoorstel ter implementatie van richtlijnen en verordeningen op het gebied van elektriciteit en gas wordt voorgesteld dit artikel te laten vervallen, Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 814, nr. 2, Artikel I, onderdeel Z.

⁵¹ Artikel 80, eerste lid, van de E-wet.

Vraag 36: Welke drie aan de Minister of aan de Raad toegekende wettelijke termijnen in de E-wet en de Gaswet leiden voor uw organisatie tot de hoogste administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten? Welke concrete werkzaamheden veroorzaken deze lasten?

Vraag 37: Welke aan de Minister of aan de Raad toegekende wettelijke termijnen zijn wat u betreft niet doelmatig, en dienen volgens u niet of minder frequent worden uitgevoerd? De NMa ontvangt graag een concreet overzicht, inclusief een motivatie van uw mening.

Bijlage 1 De vragen van dit consultatiedocument

Algemene vragen over het evaluatiekader (hoofdstuk 2)

Vraag 1: Welke twee kernbegrippen verdienen wat u betreft de meeste aandacht bij deze wetsevaluatie, en om welke reden? De NMa verzoekt om in uw antwoord duidelijk een voorkeur aan te geven indien deze kernbegrippen in de praktijk een tegengestelde uitwerking hebben.

Vraag 2: Welke twee onderwerpen, zoals genoemd in randnummer 16, verdienen wat u betreft de meeste aandacht bij deze wetsevaluatie, en om welke reden?

Vraag 3: Welke drie concrete bepalingen in wet- en regelgeving zorgen voor de hoogste administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor uw organisatie?

Vraag 4: Welke drie concrete toezichtsactiviteiten van de NMa zorgen voor de hoogste administratieve lasten voor uw organisatie?

Vraag 5: Welke concrete knelpunten ervaart u, die niet gedekt worden door de genoemde kernbegrippen en evaluatieonderwerpen? Welke concrete oplossingen ziet u hiervoor?

Vragen over codes (hoofdstuk 3); de NMa verzoekt netbeheerders en betrokken representatieve organisaties nadrukkelijk om deze vragen te beantwoorden.

Vraag 6: Welke knelpunten ervaart u bij de doorlooptijd en/of de complexiteit van het totstandkomingsproces van codes? Wat is in uw ogen de oorzaak hiervan?
Welke concrete oplossingen ziet u voor de door u gepercipieerde knelpunten?

Vraag 7: Op welke wijze kunnen de administratieve lasten verminderd worden, met behoud van zorgvuldige besluitvorming? En, welke mogelijkheden ziet u daarbij om één of meerdere procedurestappen (inspraak bij gezamenlijke netbeheerders, inspraak bij NMa, bezwaar, beroep) af te schaffen, omdat deze stappen wat u betreft minder relevant of overbodig zijn?

Vraag 8: Welke aspecten van de codes lenen zich om vastgelegd te worden in algemeen verbindende voorschriften (waartegen geen bezwaar en beroep openstaat), zodat sneller duidelijk is welke verplichtingen gelden?

Vraag 9: Wat vindt u van de inhoud en flexibiliteit van de wettelijke toetsingscriteria van artikel 12f, van de Gaswet en artikel 36, van de E-wet?

Vraag 10: Welke knelpunten ten aanzien van de eenduidigheid en toegankelijkheid van de codes ervaart u bij de werking van codes in de praktijk? En, in welke mate beslaan de codes de juiste onderwerpen in de juiste mate van detail?

Vraag 11: In welke mate is de verschuiving van codes naar Europees niveau voor u een reden om te streven naar wijziging of vereenvoudiging van het Nederlandse codeproces en/of naar een meer of minder gedetailleerde inhoud van de nationale codes?

Vragen over tariefregulering (hoofdstuk 4); de NMa verzoekt netbeheerders en betrokken representatieve organisaties nadrukkelijk om deze vragen te beantwoorden.

Vraag 12: Welke knelpunten ervaart u bij het huidige tariefreguleringsstelsel? Wat is in uw ogen de oorzaak hiervan? Welke oplossingen ziet u voor de door u gepercipieerde knelpunten?

Vraag 13: Welke toegevoegde waarde heeft het verplichte overleg met de gezamenlijke netbeheerders en representatieve organisaties ingevolge de wetten, naast de zorgvuldigheidseisen voor besluitvorming zoals neergelegd in de Awb?

Vraag 14: Welke mogelijkheden ziet u om te komen tot minder besluitmomenten in de huidige besluitenreeks (methode, x -factor, tarieven), gegeven de doelstelling van een efficiënt netbeheer? En, wat is hierbij de relatie met de discussie over reguleringsstabiliteit versus de duur van de reguleringsperiode?

Vraag 15: Welke mogelijkheden ziet u om de transparantie van tariefbesluiten en de tariefstructuur te verbeteren? Het betreft hier onder meer het aantal tariefdragers, tariefcategorieën en nacalculaties (al dan niet naar aanleiding van rechterlijke uitspraken).

Vraag 16: Welke mogelijkheden ziet u om de databehoefte terug te dringen die bij de huidige praktijk van regulering bestaat, dan wel de gevoelde administratieve lasten hierbij te verminderen?

Vraag 17: Wat vindt u van de effectiviteit van de huidige q -factoren, gegeven de doelstelling om de kwaliteit te bevorderen?

Vraag 18: Welke mogelijkheden ziet u om procedures in bezwaar en beroep te verminderen, dan wel de doorlooptijden hierbij te verkorten?

Algemene vragen over toezicht (paragraaf 5.1)

Vraag 19: Wat is uw algemene mening over de balans tussen de intensiteit van regels en toezicht enerzijds en de zwaarte van sancties anderzijds?

Vragen over eisen aan leveranciers (paragraaf 5.2); de NMa verzoekt leveranciers en betrokken representatieve organisaties nadrukkelijk om deze vragen te beantwoorden.

Consultatievragen over het vergunningstelsel

Vraag 20: Wat vindt u van de wijze waarop het in Nederland ingevoerde vergunningstelsel voor energieleveranciers bijdraagt aan het vanuit Europese richtlijnen voortvloeiende recht op universele dienstverlening? Hieruit voortvloeiend: In welke mate draagt het vergunningstelsel naar uw mening bij aan de bescherming van de rechten van kleinverbruikers?

Vraag 21: In welke mate acht u een vergunningstelsel van belang op de Nederlandse geliberaliseerde markt?

Vraag 23: Welke **knelpunten** ervaart u of heeft u ervaren bij de (inhoudelijke) wettelijke eisen waaraan wordt getoetst en de procedure bij het aanvragen van een vergunning?

Welke **oplossingen** ziet u voor de mogelijk door u ervaren knelpunten, gegeven het doel van consumentenbescherming en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Consultatievragen over verplichtingen van vergunninghouders

Vraag 24: Welke **knelpunten** ervaart u bij de verplichtingen ten aanzien van redelijke tarieven en redelijke voorwaarden, alsmede met het toezicht op de naleving van deze verplichtingen?

Welke **oplossingen** ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven het doel om consumenten te beschermen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 25: Welke manieren ziet u om, gegeven het doel dat tarieven redelijk zijn, de vangnetregulering zodanig aan te passen dat sprake is van minder lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 26: Welke **knelpunten** ervaart u bij de huidige SLR-regeling? Welke **oplossingen** ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven de wens om een noodleverancier aan te kunnen wijzen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 27: Welke **knelpunten** ervaart u bij de verplichtingen die gelden ten aanzien van het (sluiten van een) contract, het verstrekken van transparante informatie over tarieven en voorwaarden en het melden van tarief- en contractwijzigingen, alsmede met het toezicht op de naleving van deze verplichtingen?

Welke **oplossingen** ziet u voor de door u ervaren knelpunten, gegeven het doel om consumenten te beschermen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 28: Welke **knelpunten** ervaart u bij de verplichtingen ten aanzien van het verplicht aanbieden van een onbepaalde tijd contract, de opzegtermijn van 30 dagen en de redelijke opzegvergoeding, alsmede met het toezicht op de naleving van deze verplichtingen?

Welke oplossingen ziet u voor de mogelijk door u ervaren knelpunten, gegeven het doel om consumenten te beschermen en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vraag 29: Welke knelpunten ervaart u bij de wijze waarop in Nederland invulling is gegeven aan de verplichting tot het verstrekken van informatie over de herkomst van elektriciteit (de brandstofmix) en de daarbij behorende milieukwaliteit?

Welke oplossingen ziet u voor de mogelijk door u ervaren knelpunten, gegeven de Europeesrechtelijke verplichting en de wens voor lagere lasten voor bedrijven en overheid?

Vragen over eisen aan netbeheerders (paragraaf 5.3); de NMa verzoekt netbeheerders nadrukkelijk om deze vragen te beantwoorden.

Vraag 30: Welke drie eisen aan netbeheerders ervaart u als meest hinderlijk, en om welke redenen? De NMa ontvangt van u graag een zo concreet mogelijk overzicht, inclusief een motivering van uw mening.

Vraag 31: Welke mogelijkheden ziet u bij de door u als hinderlijk gepercipieerde eisen om de doelen, die ten grondslag liggen aan deze eisen, te bereiken met minder lasten voor bedrijven en overheid (deregulering) en met minder besluitmomenten (dejurisidering)?

Vragen over eisen aan overige organisaties (paragraaf 5.4); de NMa verzoekt leveranciers, productie- en handelsbedrijven, alsmede betrokken representatieve organisaties nadrukkelijk om deze vragen te beantwoorden.

Vraag 32: Welke drie eisen aan overige organisaties ervaart u als meest hinderlijk, en om welke redenen? De NMa ontvangt van u graag een zo concreet mogelijk overzicht, inclusief een motivatie van uw mening.

Vraag 33: Welke mogelijkheden ziet u bij de door u als hinderlijk gepercipieerde eisen om de doelen, die ten grondslag liggen aan deze eisen, te bereiken met minder lasten voor bedrijven en overheid (deregulering) en met minder besluitmomenten (dejuridisering)?

Algemene vragen over sectorspecifieke en generiek regels (hoofdstuk 6)

Vraag 34: Bent u van mening dat de opsomming hierboven van generieke regelgeving volledig is? Zo nee, welke wet- en regelgeving ontbreekt volgens u?

Vraag 35: Welke concrete doublures in sectorspecifieke en generieke regels en/of welke ongerechtvaardigde afwijkingen in sectorspecifieke regels ten opzichte van generieke regels ervaart

u? De NMa ontvangt graag een zo concreet mogelijk overzicht met bestaande regelgeving, evenals uw motivering waarom u de eventuele afwijkingen ongerechtvaardigd vindt.

Algemene vragen over wettelijke termijnen van taken (hoofdstuk 7)

Vraag 36: Welke drie aan de Minister of aan de Raad toegekende wettelijke termijnen in de E-wet en de Gaswet leiden voor uw organisatie tot de hoogste administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten? Welke concrete werkzaamheden veroorzaken deze lasten?

Vraag 37: Welke aan de Minister of aan de Raad toegekende wettelijke termijnen zijn wat u betreft niet doelmatig, en dienen volgens u niet of minder frequent worden uitgevoerd? De NMa ontvangt graag een concreet overzicht, inclusief een motivatie van uw mening.

Bijlage 2 Nadere toelichting op kernbegrippen

[achtergrondinformatie bij hoofdstuk 2]

De kernbegrippen uit de Regeling vormen voor de NMa de leidraad voor de evaluatie van de E-wet en Gaswet. De NMa legt deze begrippen als volgt uit:

- **Deregulering** is het vereenvoudigen of schrappen van officiële regelingen, wetten en bemoeienissen van overheidswege. In dit document is deregulering geen doel op zich, maar gaat het om het bereiken van beleidsdoelen (zoals bevorderen van doelmatigheid en kwaliteit, consumenten beschermen) met minder en eenvoudigere regels.
- **Dejuridisering** is het minder juridisch dan wel op een minder detailniveau juridisch vastleggen van zaken. Tevens omvat dejuridisering het schrappen van besluitmomenten. Voorbeelden: het schrappen van de bevoegdheid van de NMa om een bepaald besluit überhaupt vast te stellen, het afschaffen van de bezwaarfase.
- **Uitvoeringslasten** zijn de lasten van het Ministerie van EL&I ter voorbereiding en uitvoering van wet- en regelgeving. Voorbeeld: de inzet van medewerkers om het energierapport op te stellen.
- **Toezichtlasten bij de NMa** zijn de lasten van de NMa ter uitvoering van haar taken en het uitoefenen van toezicht op de naleving van de E-wet en Gaswet. Voorbeeld: de inzet van medewerkers om tot methodebesluiten voor netbeheerders te komen of om te controleren of vergunninghouders zich houden aan de voorschriften.
- **Administratieve lasten** zijn de kosten voor het bedrijfsleven om te voldoen aan informatieverplichtingen (over handelingen en gedragingen) voortvloeiend uit de wet- en regelgeving van de overheid. Voor de volledigheid omvat dit begrip in dit consultatiedocument ook de kosten voor het bedrijfsleven om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid voortvloeiend uit het handelen van de NMa als toezichthouder, zijnde toezichtlasten bij bedrijven. Voorbeelden: de jaarlijkse aanlevering van productiviteitsdata voor netbeheerders, de gevraagde informatie om voor een leveringsvergunning in aanmerking te komen, de tijd die gepaard gaat met het indienen van zienswijzen, bezwaar en beroep.
- **Inhoudelijke nalevingskosten** zijn de kosten voor het bedrijfsleven van de naleving van inhoudelijke verplichtingen (verplichtingen op het doen of laten van handelingen en gedragen, zoals normen, standaarden, gedragscodes) als gevolg van wet- en regelgeving van de overheid. Voorbeelden: ARBO-regels, kwaliteitsnormen, de verplichting voor netbeheerders om een registratie van kwaliteitsindicatoren bij te houden en ten minste tien jaar te bewaren, en informatieverplichtingen aan derden.

Bijlage 3 Achtergrondinformatie over codes

[achtergrondinformatie bij hoofdstuk 3]

1. Codes over tariefstructuren en over technische voorwaarden

De tariefstructuren beschrijven de elementen en wijze van berekening van de tarieven die netbeheerders aan netgebruikers in rekening mogen brengen voor gereguleerde diensten. De technische voorwaarden bevatten regels met betrekking tot de wijze waarop netbeheerders en netgebruikers zich jegens elkaar gedragen.⁵² In die zin kunnen de technische voorwaarden gezien worden als een publiekrechtelijke variant op de algemene voorwaarden die vaak gelden bij private overeenkomsten. Het verschil is evenwel dat het de netbeheerders niet is toegestaan af te wijken ten gunste of ten koste van afnemers. Het is de bedoeling van de (europese) wetgever de netgebruiker te beschermen en daarom worden de codes vastgelegd door de NMa.

2. Totstandkomingsprocedure

Hieronder volgt een beschrijving van de totstandkomingsprocedure van een codewijziging:

- **Vorbereiding van een voorstel.** De voorbereiding van een voorstel voor codes is in handen van de gezamenlijke netbeheerders. Zij hebben het recht van initiatief en zijn inhoudelijk verantwoordelijk. De gezamenlijke netbeheerders zijn verplicht te overleggen met representatieve organisaties en netgebruikers alvorens het voorstel aan de NMa toe te zenden. De gezamenlijke netbeheerders geven daarbij aan welke gevolgtrekkingen zij hebben verbonden aan de zienswijzen die de organisaties naar voren hebben gebracht.⁵³
- **Toetsing van het voorstel.** De NMa toetst het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders aan de criteria als genoemd in artikel 12f van de Gaswet, respectievelijk artikel 36 van de E-wet. In de regel worden netbeheerders, netgebruikers en representatieve organisaties hierbij betrokken doordat de NMa het codevoorstel ter inzage legt en een hoorzitting organiseert. Op deze wijze is het voor alle betrokken partijen mogelijk hun zienswijze op het codevoorstel naar voren te brengen. Indien het voorstel de wettelijke toets niet doorstaat, dan is de NMa verplicht op grond van het derde lid van artikel 12f van de Gaswet en artikel 36 van de E-wet een wijzigingsopdracht te geven. Gezamenlijke netbeheerders hebben vervolgens vier weken de tijd met een gewijzigd voorstel te komen. Wanneer de gezamenlijke netbeheerders het voorstel niet binnen deze vier weken aanpassen conform de opdracht van de NMa, dan is de NMa op basis van hetzelfde artikel bevoegd de code zelf vast te stellen.

⁵² Artikel 31, eerste lid, van de E-wet en artikel 12b, eerste lid, van de Gaswet.

⁵³ Per 1 juli 2011 geldt voor de voorwaarden over de wijze van gegevensverwerking (hoofdstuk 3 van de Gaswet en hoofdstuk 4 van de E-wet) een afwijkende regeling die een breder initiatiefrecht kent. Deze regeling maakt geen deel uit van de evaluatie.

Deze procedure is ook, en mogelijk opnieuw, van toepassing indien de NMa in de bezwaarfase bij heroverweging heeft geconcludeerd dat het voorstel niet aan de wettelijke criteria van artikel 12f, van de Gaswet en artikel 36, van de E-wet voldoet.

- Vaststelling van de code en rechtsbescherming. Nadat het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders ter inzage heeft gelegen en betrokken partijen in de gelegenheid zijn gesteld hun visie erop te geven, stelt de NMa de code vast bij besluit.

Voor zover een besluit een algemeen verbindend voorschrift inhoudt, is het niet appellabel. Dit volgt uit artikel 8:2 van de Awb. Uit artikel 61 van de Gaswet juncto artikel 82 van de E-wet volgt echter dat, voor zover de codes door de NMa worden beschouwd als algemeen verbindend voorschrift, er in tegenstelling tot artikel 8:2 van de Awb, wel beroep tegen open staat. Na de vaststelling is er daarom voor belanghebbende partijen de mogelijkheid om (vaak na bezwaar) beroep tegen het besluit in te dienen.

Bezwaar- en beroepsprocedures nemen over het algemeen veel tijd in beslag. Gedurende die tijd is het onzeker of codebepalingen formele rechtskracht zullen krijgen. Een mogelijkheid om de totale procedure te vereenvoudigen en in te korten is door toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als neergelegd in Afdeling 3.4 van de Awb. Kort gezegd wordt daarbij een ontwerpbesluit gepubliceerd waarop binnen zes weken schriftelijk of mondeling gereageerd kan worden. Het ontwerpbesluit wordt vervolgens definitief gemaakt, waarna niet langer een bezwaarfase bestaat, maar enkel nog beroep openstaat.

3 Europese netcodes

In het derde pakket van energiemaatregelen is een regeling voor de totstandkoming van Europese netcodes opgenomen. De gezamenlijke nationale toezichthouders, verenigd in het Agentschap voor de samenwerking van energieregulators, en de gezamenlijke transmissiesysteembeheerders, verenigd in de Europese netwerken voor transmissiesysteembeheerders van gas en elektriciteit, spelen een belangrijke rol. Het Agentschap stelt het raamwerk vast in een kaderrichtsnoer waarbinnen de Europese netwerken voor transmissiesysteembeheerders (ENTSOs) de netcode nader invullen. Beide organisaties zijn verplicht alle relevante partijen waaronder in het bijzonder ook representatieve organisaties van belanghebbenden, uitgebreid te consulteren. Uiteindelijk is het de Europese Commissie die een Europese netcode bindend kan maken met toepassing van de comitologieprocedure met toetsing.⁵⁴ Het totstandkomingsproces van de Europese netcodes duurt ongeveer twee jaar. Het is de verwachting dat de eerste netcodes medio 2013 zullen worden vastgesteld. Europese netcodes hebben voorrang op nationale regelgeving.

⁵⁴ Artikel 6, elfde lid, van de gasverordening en elektriciteitsverordening.

Bijlage 4 Achtergrondinformatie over tariefregulering

[achtergrondinformatie bij hoofdstuk 4]

1. Europese wet- en regelgeving

Inhoudelijke verplichtingen

De richtlijnen vereisen dat de toegang van derden tot de transmissie- en distributiesystemen, gebaseerd is op gepubliceerde tarieven die voor alle afnemers gelden en die objectief worden toegepast zonder onderscheid te maken tussen gebruikers van het systeem.⁵⁵ Dit geldt voor de aansluiting en de toegang tot de transmissie- en distributienetten en LNG-installaties.⁵⁶ Uit jurisprudentie blijkt dat een minimum vereiste is dat ofwel concrete tarieven door de toezichthouder worden vastgesteld, danwel een methode voor de berekening van de tarieven, die zo nauwkeurig is dat de marktdeelnemers kunnen ramen hoeveel de toegang tot de transmissie- en distributienetwerken kost.⁵⁷ De tarieven of methoden moeten het mogelijk maken dat de noodzakelijke investeringen worden uitgevoerd zodanig dat deze de levensvatbaarheid van de netten en LNG-installaties kunnen waarborgen.⁵⁸ Uit Europees recht volgen geen andere inhoudelijke eisen aan de tarieven of methoden voor distributiesysteembeheerders en LNG-systeembeheerders. Voor transmissiesysteembeheerders geldt in aanvulling op de eisen uit de richtlijnen enkele aanvullende inhoudelijke eisen op basis van de relevante verordeningen.⁵⁹

Procedurele verplichtingen

De richtlijnen bevatten ook vereisten ten aanzien van te volgen procedures. De richtlijnen schrijven achtereenvolgens voor dat:

- De tarieven of de aan de berekening daarvan ten grondslag liggende methoden dienen voorafgaand aan hun toepassing te worden goedgekeurd door de toezichthouder;⁶⁰
- methoden en tarieven worden gepubliceerd;⁶¹
- de toezichthouder bevoegd moet zijn om zo nodig de beheerders van LNG-, transmissie- en distributiesystemen te dwingen tot wijziging van de tarieven of methoden, om ervoor te zorgen dat zij evenredig zijn en op niet-discriminerende wijze worden toegepast. Ook moet de toezichthouder bevoegd zijn de tarieven of methoden zelf voorlopig vast te stellen, indien de vaststelling door de systeembeheerder is vertraagd en zo nodig

⁵⁵ Artikel 32, eerste lid, van de elektriciteitsrichtlijn en de gasrichtlijn.

⁵⁶ Artikel 37, zesde lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zesde lid, van de gasrichtlijn.

⁵⁷ HvJ EG 29 oktober 2009, nr. C-274/08 (Commissie/Zweden), r.o. 40.

⁵⁸ Zie noot **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

⁵⁹ Artikel 14, van de elektriciteitsverordening en artikel 13 van de gasverordening.

⁶⁰ Artikel 32, eerste lid, van de elektriciteitsrichtlijn en de gasrichtlijn, artikel 37, zesde lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zesde lid, van de gasrichtlijn.

⁶¹ Artikel 32, eerste lid, van de elektriciteitsrichtlijn en de gasrichtlijn, artikel 37, zevende lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zevende lid, van de gasrichtlijn.

compensatiemaatregelen te kunnen nemen als de uiteindelijke tarieven of methoden van de voorlopige afwijken;⁶²

- een benadeelde partij die naar nationaal recht bezwaar kan maken tegen de methoden of tarieven, dit moet doen binnen maximaal twee maanden of een door de lidstaat vast te stellen kortere termijn. Het bezwaar mag geen schorsende werking hebben.⁶³

Verder geldt een aantal algemene procedurele eisen, die ook van toepassing zijn op tariefregulering:

- er moet een geschilprocedure bij de toezichthouder openstaan voor partijen die een klacht hebben tegen een LNG-, distributie- of transmissiesysteembeheerder met betrekking tot de uitvoering van verplichtingen die voortvloeien uit de richtlijnen. De beslistermijn is twee maanden, eventueel te verlengen met twee maanden wanneer aanvullende informatie nodig is of voor een niet nader bepaalde termijn als de klager daarmee instemt. De beslissing van de toezichthouder in een geschil is bindend, tenzij die in beroep wordt verworpen.⁶⁴
- de toezichthouder motiveert en verantwoordt de besluiten die hij neemt volledig, zodat zij door een rechter kunnen worden getoetst. De besluiten moeten openbaar beschikbaar zijn, waarbij commercieel gevoelige informatie vertrouwelijk dient te blijven.⁶⁵
- er bestaan geschikte mechanismen op nationaal niveau waardoor partijen die getroffen worden door het besluit van de toezichthouder beroep kunnen aantekenen bij een onafhankelijke instantie.⁶⁶

2. Nationale wet- en regelgeving

Hoofddoelstelling van het nationale systeem

Het Nederlandse tariefreguleringssysteem is primair gericht op de betaalbaarheid van het netbeheer, zoals blijkt uit de parlementaire geschiedenis: “De bedoeling van het reguleringssysteem in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is om bedrijven die zich in een monopolioïde situatie bevinden een prikkel te geven net zo doelmatig te handelen als bedrijven op een markt met concurrentie.”⁶⁷

De doelstelling van betrouwbaarheid van de energievoorziening komt tot uitdrukking in de kwaliteitsregulering. Een deel van deze kwaliteitsregulering is geïncorporeerd in de tariefregulering, bijvoorbeeld via de *q*-factor voor regionale netbeheerders, en deels via het systeem van de vaststelling van (tarieven)codes. Daarbij geldt namelijk het belang van het betrouwbaar, duurzaam, doelmatig en milieuhygiënisch verantwoord functioneren van de elektriciteitsvoorziening als toetsingscriterium.

⁶² Artikel 37, tiende lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, tiende lid, van de gasrichtlijn.

⁶³ Artikel 37, twaalfde lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, twaalfde lid, van de gasrichtlijn.

⁶⁴ Artikel 37, elfde lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, elfde lid, van de gasrichtlijn.

⁶⁵ Artikel 37, zestiende lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zestiende lid, van de gasrichtlijn.

⁶⁶ Artikel 37, zeventiende lid, van de elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, zeventiende lid, van de gasrichtlijn.

⁶⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2002-2003, 28 174, nr. 28, p.13.

Meer in het algemeen geldt ook nog dat netbeheerders om het jaar een plan moeten opstellen dat ziet op toekomstige vraag- en aanbodontwikkelingen en wat het effect hiervan is op de kwaliteit en capaciteit van de netten.⁶⁸

De doelstelling van een duurzame energievoorziening had aanvankelijk nauwelijks een plaats binnen het systeem van tariefregulering. Het komt nu tot uitdrukking in eerder genoemd toetsingscriterium bij de tariefstructuur. In het algemeen gesteld is duurzaamheid niet sterk geïntegreerd in het algemene tariefreguleringsstelsel en is het voornamelijk uitgewerkt in een aantal uitzonderingen en toevoegingen aan het systeem in verband met duurzame energie-opwekking, bijvoorbeeld het als één installatie beschouwen van productie-installaties voor windenergie die functioneel, organisatorisch en ruimtelijk met elkaar samenhangen.⁶⁹

Opbouw nationale tariefreguleringsstelsel⁷⁰

Voor de volledigheid schetst de NMa de opbouw van het tariefreguleringsstelsel in Nederland, dat bestaat uit een reeks van onderling samenhangende besluiten.

De tariefdragers, indeling van afnemers in tariefcategorieën en de toedeling van op te brengen tariefinkomsten aan deze tariefcategorieën is onderwerp van de tariefstructuur. Voor elektriciteit geldt dat de tariefdragers zijn vastgelegd in het Vaststelling tariefdragers tarieven transport en levering elektriciteit.⁷¹ De tariefstructuur is voor zowel elektriciteit en gas uitgewerkt in tariefcodes die de Raad normaliter op voorstel van de gezamenlijke netbeheerders vaststelt. Het toetsingskader daarvoor is vastgelegd in de E-wet, de Gaswet en de ministeriële regelingen inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit, respectievelijk gas.

De hoogte van de totale inkomsten van elke netbeheerder voor het uitvoeren van de wettelijke taken worden in beginsel bepaald in twee elkaar opeenvolgende besluiten. Allereerst stelt de Raad voor regionale netbeheerders, de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet en de netbeheerder van het landelijk gastransportnet⁷² methodebesluiten vast voor de transporttaken, voor een periode van drie tot vijf jaar, waarin de methoden zijn vastgelegd voor het berekenen van de x -factor, indien van toepassing de q -factor, en de rekenvolumina. Vervolgens stelt de Raad de x -factor, indien van toepassing de q -factor, en de rekenvolumina vast voor elke netbeheerder, voor dezelfde duur als

⁶⁸ Artikel 21, van de E-wet en artikel 8, van de Gaswet.

⁶⁹ Artikel 1, vijfde lid, van de E-wet.

⁷⁰ Zoals grotendeels neergelegd in artikel 40 tot en met 42, van de E-wet, respectievelijk artikel 80 tot en met 82, van de Gaswet.

⁷¹ Regeling van de Minister van Economische Zaken van 1 juli 1999, nr. E/EE/AE/99043158, houdende vaststelling tariefdragers tarieven transport en levering elektriciteit (Stcrt. 1999, 126), laatst gewijzigd met de Regeling van de Minister van Economische Zaken van 3 juli 2008, nr. WJZ / 8080769 (Stcrt. 2008, 127).

⁷² Voor de netbeheerder van het landelijk gastransportnet moet per taak (transport, balancering, kwaliteitsconversie en – indien van toepassing – flexibilitiediensten) een methode worden vastgesteld. In deze methoden en daaropvolgende x -factorbesluiten hebben geen betrekking op rekenvolumina.

het methodebesluit, doorgaans in één besluit (hierna: *x*-factorbesluit). De netbeheerder past de *x*-factor, *q*-factor en rekenvolumina toe in zijn tarievenvoorstel.

Bij regionale netbeheerders past de NMa maatstafconcurrentie toe. De NMa bepaalt eerst de totale efficiënte kosten van de hele sector aan het einde van de reguleringsperiode. Vervolgens standaardiseert en vergelijkt de NMa de prestaties van de netbeheerders. Afhankelijk van zijn prestaties, krijgt elke netbeheerder een deel van de totale efficiënte kosten van de sector toebedeeld als tariefruimte aan het einde van de reguleringsperiode (eindinkomsten). De *x*-factor brengt de netbeheerder van begininkomsten naar eindinkomsten en prikkelt zo tot efficiëntie. In dit systeem bestaat een samenhang tussen de *x*-factorbesluiten van alle netbeheerders. Het systeem vergt dat netbeheerders jaarlijks gegevens over hun kosten aanleveren bij de NMa.

De prestaties van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet resp. het landelijk gastransportnet worden vergeleken met die van andere systeembeheerders, om de efficiëntie van elke transmissiesysteembeheerder te bepalen. De efficiëntiedoelstelling voor de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet leidt de NMa af uit efficiëntie-onderzoek naar Europese transmissiesysteembeheerder elektriciteit (Europese benchmark). Hiervoor leveren alle betrokken transmissiesysteembeheerders elektriciteit gegevens aan bij een extern onderzoeksbureau. De efficiëntiedoelstelling voor de netbeheerder van het landelijk gastransportnet leidt de NMa, bij gebrek aan Europese benchmark, af uit internationale studies naar de productiviteitsverandering bij gastransportnetbeheerders.

De hoogte van totale inkomsten, de rekenvolumina en de tariefstructuur komen bij elkaar in het jaarlijkse tarievenvoorstel van elke netbeheerder. De NMa toetst het tarievenvoorstel aan de kaders in de E-wet en de Gaswet. Hij beoordeelt daarbij of de netbeheerder de tariefstructuur correct toepast en het somproduct van volumes en tarieven de totale inkomsten zoals voortvloeien uit de tarieven uit het voorgaande jaar, de *x*-factor, de *q*-factor en de *cpi*⁷³, niet te boven gaat. De NMa stelt de tarieven jaarlijks vast.

Zonodig past de NMa in het tariefbesluit correcties toe vanwege wettelijke uitspraken, gebruikmaking van schattingen, of onjuistheid van eerder gebruikte gegevens. Als de netbeheerder het tariefvoorstel niet tijdig indient, kan de NMa uit eigen beweging de tarieven vaststellen.

Voor de systeemtaken van TenneT geldt dat de methode niet leidt tot een *x*-factor, *q*-factor en rekenvolumina. Deze methode kent een directe toepassing in de tarievenvoorstellen. Voor metertarieven geldt dat deze op basis van de wet en een ministeriële regeling worden vastgesteld, zonder dat sprake is van methodebesluiten en *x*-factorbesluiten.⁷⁴

⁷³ Deze parameters zijn onderdeel van de wettelijke formule in artikel 41b, van de E-wet, respectievelijk artikel 81b, van de Gaswet.

⁷⁴ Artikel 40a, van de E-wet en artikel 81e, van de Gaswet in samenhang met de Regeling meettarieven (Stcrt. 2010, 18248).

In aanvulling op de totale inkomsten die voortvloeien uit methodebesluiten en *x*-factorbesluiten, kan een netbeheerder in zijn tarievenvoorstel rekening houden met de kosten voor bepaalde investeringen. Deze regeling is onlangs vernieuwd.⁷⁵ Omdat het effect van deze regeling in de praktijk nog niet is vast te stellen, maakt deze regeling geen deel uit van deze evaluatie.

De Raad is wettelijk verplicht om bij de voorbereiding van methodebesluiten te overleggen met gezamenlijke netbeheerders en representatieve organisaties, naast de procedurele zorgvuldigheidseisen in de Awb. De NMa geeft dit in de praktijk vorm via meerdere bijeenkomsten van klankbordgroepen bij de voorbereiding van een ontwerp-methodebesluit. Het CBb heeft uitgesproken dat in het geval de Raad na de zienswijzeperiode voornemens is om majeure wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerpbesluit, hij hierover opnieuw dient te overleggen met netbeheerders en representatieve organisaties.⁷⁶ Deze inspraak werkt niet als trechter: in de zienswijzen en de beroepsgronden kunnen nieuwe inhoudelijke punten worden ingebracht.

De Raad dient de methodebesluiten en *x*-factorbesluiten vast te stellen voor een periode van drie tot vijf jaar. De Raad heeft geen expliciete bevoegdheid tot wijziging van deze besluiten, met uitzondering van de rekenvolumina. Dit betekent dat bij een nieuwe reguleringsperiode een eventuele wijziging op de voorgaande methodebesluiten en *x*-factorbesluiten niet volstaat en in beginsel de hele reguleringsmethode weer ter discussie staat. De Raad dient de keuzes die hij daarbij maakt (opnieuw) te motiveren, zo nodig door (extern) onderzoek. Doordat de methode voor de hele reguleringsperiode vaststaat, zijn alle deelnemers in het proces geneigd om alle inspraakmogelijkheden ook daadwerkelijk te benutten.

Tegen tarievcodes, methodebesluiten, *x*-factorbesluiten en tariefbesluiten staat bezwaar en beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: CBb) open. Bij de tarievcodes en methodebesluiten past de NMa gewoonlijk de uniforme openbare voorbereidingsprocedure toe, zodat er geen bezwaarfase is. In afwijking van de Awb geldt dit ook voor zover deze besluiten zijn aan te merken als algemeen verbindend voorschrift. Daarbij worden representatieve organisaties altijd als belanghebbende aangemerkt.⁷⁷ De gemiddelde doorlooptijd van een bodemzaak bij het CBb is tussen 2006 en 2010 opgelopen van 69 tot 87 weken.⁷⁸

⁷⁵ Wet van 2 december 2010 tot wijziging van de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998, tot versterking van de werking van de gasmarkt, verbetering van de voorzieningszekerheid en houdende regels met betrekking tot de voorrang voor duurzame elektriciteit, alsmede enkele andere wijzigingen van deze wetten (Stb. 810).

⁷⁶ Uitspraak van het CBb van 3 november 2009 (LJN: BK1790), r.o. 13.12.1.

⁷⁷ Artikel 82, van de E-wet en artikel 61, van de Gaswet.

⁷⁸ Dit gemiddelde geldt voor alle zaken die het CBb behandelt, dus niet alleen energie of tariefregulering. Zie jaarverslag 2010, p. 18 (www.rechtspraak.nl).

Het CBb toetst met name of besluiten binnen de bepalingen van de E&G-wet, de doelstelling van de wetgever en Minister zoals neergelegd in de parlementaire geschiedenis en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur blijven, en in mindere mate of besluiten technisch dan wel economisch de beste oplossing wordt gekozen.

3 Europees versus nationaal; voorlopige conclusies

Inhoudelijk gezien schrijven de richtlijnen voor dat methode en tarieven erop gericht moeten zijn dat voldoende investeringen in de netten plaatsvinden. Dit komt overeen met de huidige doelstelling in de E-wet en de Gaswet van een redelijk rendement. Voor regionale netbeheerders geldt dat de andere doelstellingen in de E-wet en de Gaswet niet direct voortvloeien uit Europese richtlijnen. Voorts schrijven de richtlijnen niet voor hoe deze doelstellingen moeten worden bereikt. Bijvoorbeeld het gebruik van reguleringsperiodes, maatstafconcurrentie of een complexe tariefstructuur met verschillende tariefdragers zijn niet verplicht. Aanvullende inhoudelijke eisen aan de netbeheerders van het landelijk hoogspanningsnet, resp. het landelijk gastransportnet vloeien rechtstreeks voort uit de verordeningen en hoeven dus niet in wetgeving geïmplementeerd. Nationale regelgeving mag evenwel niet in strijd zijn hiermee en moet ruimte bieden om uitvoering te geven aan de eisen uit de verordeningen.⁷⁹

Procedureel gezien bestaat er geen verplichting om de toezichthouder zowel de methode als de tarieven te laten vaststellen, mits de berekingsmethode voldoende nauwkeurig is vastgelegd. De tussenstap van het vaststellen van x -factorbesluiten is niet verplicht. Ten aanzien van bezwaar en beroep laten de richtlijnen veel ruimte voor nationale wetgever. Wel is een beroepsmogelijkheid nodig tegen besluiten die netbeheerders en afnemers rechtstreeks raken. Binnen het huidige systeem zijn dat de tariefbesluiten. De aanvullende procedurele eis ten opzicht van de Awb dat bij de voorbereiding van methodebesluiten verplicht moet worden overlegd met representatieve organisaties en netbeheerders vloeit niet voort uit de Europese richtlijnen. Ook de speciale positie van representatieve organisaties waardoor zij altijd belanghebbend zijn heeft geen basis in Europese richtlijnen. Andere Europeesrechtelijke procedurele eisen vallen samen met Awb en de algemene beginselen van gehoorlijk bestuur, zoals bijvoorbeeld de motiveringsplicht.

Samenvattend is de conclusie dat het raamwerk van het tariefreguleringsstelsel weliswaar voortvloeit uit Europese richtlijnen, maar dat het stelsel in nationale wetgeving een gedetailleerdere en complexere uitwerking heeft gekregen dan op basis van de richtlijnen noodzakelijk is. Aanpassing van het stelsel is tot op zekere hoogte mogelijk, zonder afbreuk te doen aan Europese verplichtingen.

⁷⁹ Voorbeelden zijn dat tarieven een afspiegeling moeten vormen van kosten en sprake moet zijn van entry- en exittarieven (bij gas).

Bijlage 5 Achtergrondinformatie over eisen aan bedrijven

[achtergrondinformatie bij paragraaf 5.2]

1. Vergunningstelsel voor levering van elektriciteit en gas

In de E-wet en Gaswet, en onderliggende regelgeving, zijn regels opgenomen die ten doel hebben om publieke belangen met betrekking tot de productie en de levering van energie te waarborgen. Tot die belangen horen onder andere: beschikbaarheid van energie tegen maatschappelijk aanvaardbare prijzen voor alle consumenten, doelmatige marktordering en doelmatig toezicht.⁸⁰ Met deze regels zijn de eisen in Europese richtlijnen geïmplementeerd ten aanzien van zogenaamde openbare dienst verplichtingen, de versterking van de positie van de consument, monitoring van de leverings- en voorzieningszekerheid en het toezichtsregime.⁸¹ Vanwege de omvang van de Europese verplichtingen is deze paragraaf vrij uitgebreid.

Europese richtlijnen en nationale implementatie

In Europese richtlijnen⁸² is het recht op universele dienstverlening opgenomen⁸³: het recht van huishoudelijke afnemers⁸⁴ op levering van elektriciteit respectievelijk gas van een bepaalde kwaliteit, tegen redelijke, eenvoudige en duidelijk vergelijkbare en doorzichtige prijzen.

⁸⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 3, p. 4.

⁸¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 3, p. 1.

⁸² Op 3 maart 2011 zijn de eerder genoemde elektriciteitsrichtlijn en gasrichtlijn in werking getreden, zie noot 6 en noot 14. Deze richtlijnen zijn nog niet omgezet in Nederlandse wetgeving en zullen mogelijk wel gevolgen hebben voor de eisen aan leveranciers. Om die reden wordt in dit hoofdstuk verwezen naar de voorlopers van deze richtlijnen, Richtlijn 2003/54/EG van het Europese Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en houdende intrekking van Richtlijn 96/92/EG (hierna: Richtlijn 2003/54/EG) en Richtlijn 2003/55/EG van het Europese Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van Richtlijn 98/30/EG (hierna: Richtlijn 2003/55 EG).

⁸³ Zie overweging 24 en artikel 3, van Richtlijn 2003/54/EG), en overwegingen 26 en 27 en artikel 3, van Richtlijn 2003/55/EG.

⁸⁴ De richtlijnen geven geen expliciete omschrijving van het begrip consument, maar hanteren het begrip huishoudelijk afnemer: afnemers die elektriciteit dan wel aardgas kopen voor eigen huishoudelijk gebruik (artikel 2, tiende lid, van Richtlijn 2003/54/EG en artikel 2, vijftiendste lid, van Richtlijn 2003/55/EG). Lidstaten zijn gehouden om deze huishoudelijk afnemer, en indien zij dat dienstig achten, kleine ondernemingen, te voorzien van aanvullende bescherming.

Ter waarborging van het recht op universele dienstverlening zijn in de E-wet en Gaswet tal van bepalingen opgenomen die strekken ter bescherming van kleinverbruikers⁸⁵, waaronder het vergunningenstelsel: leveranciers hebben een vergunning nodig voor het leveren van elektriciteit respectievelijk gas aan kleinverbruikers.⁸⁶ Op de vergunningsplicht bestaan enkele uitzonderingen⁸⁷, bijvoorbeeld indien elektriciteit of gas anders dan bedrijfsmatig worden geleverd of indien elektriciteit dan wel gas wordt geleverd in het kader van een multisite- overeenkomst.

Uitgangspunt bij het invoeren van het vergunningenstelsel in Nederland was te kunnen waarborgen dat kleinverbruikers ook in een vrije markt een zekere mate van bescherming genieten.⁸⁸

Kleinverbruikers moesten na de liberalisering kunnen blijven rekenen op een betrouwbare energievoorziening tegen redelijke prijzen en tarieven. Een vergunningensysteem biedt deze zekerheid. Het vergunningensysteem voorziet tevens in een geschikt instrument om in te grijpen indien de belangen van een kleinverbruiker worden aangetast.⁸⁹ Op het moment dat een vergunninghoudende leverancier de regels uit de E-wet en Gaswet niet nakomt, kan hiertegen handhavend worden opgetreden. Daarnaast kan in bepaalde situaties tot intrekking van de verleende vergunning worden overgegaan.

Uitvoeringspraktijk vergunningsprocedure

Voorwaarde voor het verkrijgen van een vergunning is dat leveranciers beschikken over de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten om hun taak goed uit te kunnen voeren. Daarnaast dienen zij aan te tonen redelijkerwijs in staat (zullen) zijn om de verplichtingen uit hoofdstuk 8 van de E-wet en hoofdstuk 5 van de Gaswet en hierop gebaseerde regelgeving na te komen.⁹⁰ In het Besluit vergunning levering elektriciteit respectievelijk gas aan kleinverbruikers⁹¹ zijn eisen bepaald aan de inhoud en de procedure voor de aanvraag van een vergunning, waaronder dat een vergunningsaanvrager een beschrijving van de organisatie en voorbeelden van offertes en overeenkomsten moet verstrekken.

⁸⁵ Het begrip huishoudelijk afnemer wordt in de E-wet en Gaswet niet gehanteerd. De bescherming die geboden wordt, geldt ten aanzien van kleinverbruikers en niet enkel ten aanzien van huishoudelijk afnemers (consumenten). Kort gezegd, wordt onder kleinverbruikers verstaan: afnemers die beschikken over een aansluiting op een net met een totale maximale aansluitwaarde van 3x80 Ampere (artikel 95a, eerste lid, van de E-wet) respectievelijk met een verwacht verbruik van minder dan 170.000 m³ per jaar (artikel 43, eerste lid, van de Gaswet). Het gaat hierbij om huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers.

⁸⁶ Artikel 95a, eerste lid, van de E-wet en artikel 43, eerste lid, van de Gaswet.

⁸⁷ Artikel 95a, tweede lid, van de E-wet en artikel 43, tweede lid, van de Gaswet.

⁸⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 26463, nr. 95 p. 6.

⁸⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1999-2000, 26463, nr. 74, p.3.

⁹⁰ Artikel 95d, eerste lid, sub a en b, van de E-wet en artikel 45, eerste lid, sub a en b, van de Gaswet.

⁹¹ Besluit van 8 mei 2003, houdende regels voor de vergunning voor levering van elektriciteit aan Kleinverbruikers, Stb. 2003, 207 en Besluit van 2 juni 2003, houdende regels voor de vergunning voor levering van gas aan kleinverbruikers, Stb. 2003, 234.

Op basis van de overlegde informatie toetst de NMa of de aanvrager beschikt over de hierboven genoemde kwaliteiten en of deze redelijke voorwaarden hanteert.

In principe geldt voor een vergunningaanvraag een beslistermijn van acht weken. Als de beoordeling van een vergunningaanvraag resulteert in een positief oordeel, dan wordt de vergunningprocedure afgerond met het opstellen van een besluit waarmee de gevraagde vergunning wordt verleend. Leidt de inhoudelijke beoordeling tot een negatief oordeel, dan zal de vergunningaanvraag worden afgewezen wegens het niet voldoen aan de inhoudelijke criteria. De vergunningverlening wordt bekend gemaakt door toezending van het besluit aan de aanvrager. Daarmee treedt de vergunning ook in werking. Ten behoeve van markttransparantie wordt de vergunningverlening ook bekend gemaakt in de Staatscourant en op de website van de NMa.

De E-wet en Gaswet bieden de mogelijkheid om voorschriften te verbinden aan een vergunning. In alle vergunningen die de NMa tot nu toe heeft verleend, is als voorschrift opgenomen dat wijzigingen ten aanzien van bij de aanvraag verstrekte gegevens moeten worden gemeld aan de NMa. Ook is als voorschrift in vergunningen opgenomen dat vergunninghouders jaarlijks, binnen één maand na vaststelling, hun jaarrekening moeten toesturen aan de NMa. Een aantal vergunningen bevat tenslotte extra aanvullende voorschriften, die gelden voor slechts één vergunninghouder. Deze voorschriften zien bijvoorbeeld op de financiële of organisatorische kwaliteit van de desbetreffende vergunninghouder.

Indien een vergunninghouder, niet aan de gestelde vereisten voldoet die uit de wet, de nadere regels, het vergunningsbesluit of anderszins voortvloeien, dan kan de NMa de vergunning intrekken.⁹²

2. Verplichtingen voor vergunninghouders

2a. Regels die betrekking hebben op het recht op universele dienstverlening

Leveringsplicht

De meest elementaire verplichting is dat een vergunninghouder de plicht heeft om op een betrouwbare wijze zorg te dragen voor de levering van elektriciteit respectievelijk gas aan iedere kleinverbruiker die daarom verzoekt.⁹³ Deze leveringsplicht vormt het eerste onderdeel van de nationale implementatie van het recht op universele dienstverlening, zoals die in Richtlijn 2003/54/EG en Richtlijn 2003/55/EG is neergelegd.

⁹² Artikel 95f, van de E-wet en artikel 47, van de Gaswet.

⁹³ Artikel 95b, eerste lid, van de E-wet en artikel 44, eerste lid, van de Gaswet.

Redelijke tarieven

De levering van elektriciteit en gas dient voorts tegen redelijke tarieven te geschieden.⁹⁴ Ook deze eis vloeit voort uit het recht op universele dienstverlening, namelijk het recht van huishoudelijke afnemers om tegen redelijke tarieven, eenvoudige en duidelijk vergelijkbare prijzen elektriciteit dan wel gas geleverd te krijgen.

Deze eis vormt de basis voor de zogenaamde vangnetregulering, die met de liberalisering van de energiemarkt in 2004 in Nederland is geïntroduceerd. Deze vorm van regulering houdt kort gezegd in dat de NMa een (individueel) maximumtarief kan opleggen indien de vergunninghouder naar het oordeel van de NMa geen redelijke tarieven bij kleinverbruikers in rekening brengt.⁹⁵ Het doel hiervan is om te waarborgen dat na de volledige liberalisering van de elektriciteit- en gasmarkt redelijke tarieven zouden worden gerekend aan alle consumenten.⁹⁶

Om uitvoering te kunnen geven aan vangnetregulering zijn vergunninghouders verplicht om jaarlijks en vier weken voor wijziging van tarieven een opgave te verstrekken aan de NMa van de tarieven die zij zullen gaan berekenen voor de levering van elektriciteit en gas aan kleinverbruikers.⁹⁷ Op basis van een vertrouwelijk rekenmodel beoordeelt de NMa vervolgens de redelijkheid van de (concept)tarieven. Indien sprake is van een onredelijk leveringstarief, dan gaat de NMa een interventietraject in met als uiterste maatregel dat de NMa gebruik maakt van zijn bevoegdheid om een maximum tarief vast te stellen.

Redelijke voorwaarden

Behalve de tarieven dienen ook de voorwaarden waartegen de vergunninghouders elektriciteit en/of gas levert redelijk te zijn.⁹⁸ Leveranciers zijn daarom ook verplicht om hun (concept)voorwaarden aan de NMa te zenden. Getoetst wordt of de voorwaarden voldoen aan de eisen die gesteld zijn in artikel 95m, van de E-wet en artikel 52b, van de Gaswet. Zo niet, dan zijn deze voorwaarden onredelijk. Voorwaarden zijn ook onredelijk indien zij (vermoedelijk) onredelijk bezwarende bedingen bevatten, als opgesomd in het Burgerlijk Wetboek, ook wel de grijze en zwarte lijst genoemd.⁹⁹ Acht de NMa voorwaarden in strijd met de wet, dan zal een vergunninghouder hierop worden gewezen en zal zo nodig handhavend worden opgetreden.

⁹⁴ Artikel 95b, eerste lid, van de E-wet en artikel 44, eerste lid, van de Gaswet.

⁹⁵ Artikel 95b, derde en vierde lid, van de E-wet en artikel 44, derde en vierde lid, van de Gaswet.

⁹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2000-2001, 27 250, nr. 20.

⁹⁷ Artikel 95b, tweede lid van de E-wet en artikel 44, tweede lid van de Gaswet.

⁹⁸ Artikel 95b, tweede lid van de E-wet en artikel 44, tweede lid van de Gaswet.

⁹⁹ Artikel 6:236 en 6:237, van het Burgerlijk Wetboek.

Noodleverancier ('Supplier of Last Resort')

In de richtlijnen is bepaald dat, om het recht op universele dienstverlening te kunnen waarborgen, lidstaten een noodleverancier kunnen aanwijzen.¹⁰⁰ Deze bepaling is in nationale wetgeving opgenomen als de Supplier of Last Resort (hierna: SLR) regeling.¹⁰¹ Hiermee is bepaald dat een aantal voorzieningen getroffen moet worden door zowel leveranciers als netbeheerders in het geval een leverancier zijn verplichtingen niet kan nakomen of sprake is van een (dreigend) faillissement van een energieleverancier. Eén van de voorzieningen is dat het klantenbestand van de desbetreffende leverancier – naar rato – wordt ondergebracht bij andere vergunninghoudende leveranciers. Zo blijft de leveringszekerheid gewaarborgd. In de periode tussen de aankondiging van de intrekking van een vergunning en de daadwerkelijke intrekking mogen klanten van de desbetreffende vergunninghouder niet van leverancier wisselen. Zodra de vergunning is ingetrokken, hebben klanten het recht om het contract met hun nieuwe (toegewezen) leverancier op te zeggen.

2b. Regels die zien op bescherming van andere rechten van kleinverbruikers

In de E-wet en Gaswet zijn, naast de regels die betrekking hebben op universele dienstverlening, ook andere regels opgenomen die zien op de bescherming van kleinverbruikers. Deze regels gelden als *lex specialis* ten opzichte van algemene consumentenbeschermende bepalingen in andere wetten zoals de Colportagewet, de Wet koop of afstand en de Wet oneerlijke handelspraktijken en hebben onder andere betrekking op:

- De eisen aan het contract,
- duidelijkheid over de overeenkomst,
- transparante informatie over tarieven en voorwaarden en het melden van wijzigingen,
- het verplicht aanbieden van onbepaalde tijd contracten,
- het recht op opzegging (opzegtermijn en redelijke opzegvergoeding).

De NMa licht deze regels in navolgende randnummers nader toe.

Een groot aantal van deze regels vloeit rechtstreeks voort uit Europese wet- en regelgeving. In Richtlijn 2003/54/EG en Richtlijn 2003/55/EG is bepaald dat lidstaten passende maatregelen moeten nemen om eindafnemers (van elektriciteit en gas) te beschermen¹⁰² en daarbij te voorzien in adequate waarborgen voor de bescherming van kwetsbare afnemers.¹⁰³ De lidstaten dienen een hoge mate van consumentenbescherming te waarborgen, met name met betrekking tot transparantie van contractvoorwaarden.

¹⁰⁰ Artikel 3, derde lid, van Richtlijn 2003/54/EG en artikel 3, derde lid, van Richtlijn 2003/55/EG.

¹⁰¹ Artikelen 16 en 95f, van de E-wet en artikelen 10,10a en 47, van de Gaswet, alsmede het Besluit leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998 en het Besluit leveringszekerheid Gaswet.

¹⁰² Artikel 3, vijfde lid, van Richtlijn 2003/54/EG en artikel 3, derde lid, van Richtlijn 2003/55/EG.

¹⁰³ Het begrip "beschermde afnemer" is in Richtlijn 2003/54/EG en Richtlijn 2003/55/EG niet nader gedefinieerd. In Richtlijn 2009/72/EG en Richtlijn 2009/73/EG – de opvolgers van de tweede Elektriciteit- en Gasrichtlijn – is bepaald dat de lidstaten zelf het begrip beschermde afnemer dienen te definiëren.

Bijlage A van Richtlijn 2003/54/EG en bijlage I van Richtlijn 2003/55/EG bevatten een opsomming van regels die lidstaten, tenminste wat huishoudelijke afnemers betreft, in hun nationale wet- en regelgeving hebben moeten implementeren. Op een paar van deze verplichtingen wordt hieronder nader ingegaan.

Eisen aan contract

In de hierboven genoemde bijlagen van de Richtlijnen is onder meer bepaald dat afnemers recht hebben op een contract met hun energieleverancier, waarin essentiële informatie is opgenomen.¹⁰⁴ Dit recht is in Nederland nader uitgewerkt in een Ministeriële Regeling¹⁰⁵, waarin is vastgesteld dat een overeenkomst op schrift moet worden gesteld en bepaalde gegevens moet bevatten, zoals de adresgegevens van de leverancier en de looptijd van de overeenkomst.¹⁰⁶

Duidelijkheid over de overeenkomst

In de bijlagen van de Richtlijnen is tevens bepaald dat contractuele voorwaarden eerlijk en vooraf bekend moeten zijn. De informatie over het contract moet in ieder geval worden verstrekt voordat een contract is ondertekend of een contractbevestiging is gestuurd.¹⁰⁷ Deze verplichting is opgenomen in de E-wet en Gaswet, waarin is bepaald dat de voorwaarden die verbonden zijn aan een overeenkomst transparant, eerlijk en vooraf bekend moeten zijn en in ieder geval moeten zijn verstrekt voor het sluiten van de overeenkomst.¹⁰⁸

Indien leveranciers kleinverbruikers met een aanbod benaderen moeten zij er bovendien voor zorgen dat er geen onduidelijkheid bestaat over het feit dat een contract is gesloten, de looptijd van het contract, de voorwaarden voor verlenging en beëindiging van het contract en het bestaan van het recht op opzegging.¹⁰⁹

Transparante info tarieven en voorwaarden en het melden van wijzigingen

Vastgesteld is ook dat lidstaten ervoor moeten zorgen dat afnemers transparante informatie ontvangen over geldende prijzen en tarieven en over standaardvoorwaarden¹¹⁰ alsook dat afnemers in kennis moeten worden gesteld van tariefstijgingen en wijzigingen van de contractvoorwaarden.

¹⁰⁴ Bijlage A, sub a, van Richtlijn 2003/54/EG en Bijlage 1, sub a, van Richtlijn 2003/55/EG.

¹⁰⁵ Regeling van de Minister van Economische Zaken van 4 juli 2004, nr. WJZ 4043743, houdende regels ten aanzien van de positie van de afnemers van elektriciteit en gas en ten aanzien van de monitoring van de leverings- en voorzieningszekerheid (hierna: MR Afnemers).

¹⁰⁶ Artikel 2, van de MR Afnemers.

¹⁰⁷ Bijlage A, sub a, van Richtlijn 2003/54/EG en Bijlage I, sub a, van Richtlijn 2003/55/EG.

¹⁰⁸ Artikel 95m, eerste lid, van de E-wet en artikel 52b, eerste lid, van de Gaswet.

¹⁰⁹ Artikel 95m, derde lid, van de E-wet en artikel 52b, derde lid, van de Gaswet.

¹¹⁰ Bijlage A, sub b en c, van Richtlijn 2003/54/EG en Bijlage I, sub b en c, van Richtlijn 2003/55/EG.

Deze eisen zijn neergelegd in de E-wet en Gaswet¹¹¹ respectievelijk in de hierboven reeds genoemde Ministeriële Regeling.¹¹²

De Raad van Bestuur van de NMa heeft in de Richtsnoeren Informatieverstrekking aan consumenten een invulling gegeven aan de in artikel 95m E-wet en artikel 52b Gaswet genoemde informatieverplichtingen.

Onbepaalde tijd contract

Naast de bepalingen die rechtstreeks voortvloeien uit Europese wet- en regelgeving, zijn in de E-wet en Gaswet ook andere verplichtingen opgenomen voor vergunninghouders die gelden ten opzichte van kleinverbruikers. Een voorbeeld hiervan is de verplichting voor leveranciers om kleinverbruikers altijd tenminste een overeenkomst voor onbepaalde tijd aan te bieden.¹¹³ Daarbij geldt dat als een kleinverbruiker niet uitdrukkelijk heeft gekozen voor een bepaalde tijd contract, hij dan geacht wordt gekozen te hebben voor een onbepaalde tijd contract.

¹¹¹ Artikel 95m, tweede lid, van de E-wet en artikel 52b, tweede lid, van de Gaswet.

¹¹² Artikel 4, van de MR Afnemers.

¹¹³ Artikel 95m, vijfde en zesde lid, van de E-wet en artikel 52b, vijfde en zesde lid, van de Gaswet.

Opzegtermijn

De verplichting om altijd tenminste een onbepaalde tijd contract aan te bieden, is gelijktijdig in de E-wet en Gaswet opgenomen met de regel dat kleinverbruikers leveringscontracten kunnen opzeggen met inachtneming van een opzegtermijn van 30 dagen.¹¹⁴ Deze opzegtermijn geldt zowel voor bepaalde tijd als onbepaalde tijd contracten.

Aanleiding voor de toevoeging van deze wetsbepalingen was de zorg dat energiebedrijven met een historisch monopolie zouden overwegen om hun kleinverbruikers die op dat moment nog een onbepaalde tijd contract hadden met een korte opzegtermijn te benaderen met de mededeling dat indien zij niet voor een bepaalde datum voor een andere leverancier zouden kiezen, zij stilzwijgend een jaarcontract met hun oude leverancier zouden aangaan met een opzegtermijn van drie maanden. De klanten zouden daarmee voor het blok worden gezet, hetgeen onacceptabel is in een opengaande markt.¹¹⁵ Door het opnemen van een wettelijke opzegtermijn en de verplichting tot het aanbieden van een onbepaalde tijd contract zou de keuzevrijheid van kleinverbruikers worden gewaarborgd.¹¹⁶

Het recht van kleinverbruikers om leveringscontracten voor bepaalde tijd tussentijds op te zeggen, vormt een uitzondering op het algemene contractenrecht. Normaliter is men gebonden aan de overeengekomen contractduur, zoals in het geval van een telefoon- of krantenabonnement, en kan een bepaalde tijd contract niet eerder worden beëindigd.

Opzegvergoeding

Een leveringsovereenkomst voor onbepaalde tijd kan te allen tijde kosteloos worden beëindigd. Bij tussentijdse beëindiging van een bepaalde tijd contract, mag een leverancier op grond van de E-wet en Gaswet hiervoor echter een redelijke vergoeding in rekening brengen.¹¹⁷ Als reden voor deze vergoeding is aangevoerd dat een leverancier bij het afsluiten van een bepaalde tijd contract ervan uit is gegaan dat hij een bepaalde tijd elektriciteit of gas aan een kleinverbruiker zal leveren. In ruil hiervoor heeft de leverancier bijvoorbeeld een gunstiger tarief aangeboden. De vergoeding die een leverancier in rekening brengen zou de kosten moeten weerspiegelen die de leverancier heeft in verband met het tussentijds opzeggen van het bepaalde tijd contract.¹¹⁸ In de Richtsnoeren redelijke opzegvergoedingen heeft de NMa weergegeven wat onder een redelijke (opzeg)vergoeding wordt verstaan.

¹¹⁴ Artikel 95m, zevende lid, van de E-wet en artikel 52b, zevende lid, van de Gaswet.

¹¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 48.

¹¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 27.

¹¹⁷ Artikel 95m, achtste lid, van de E-wet en artikel 52b, achtste lid, van de Gaswet.

¹¹⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 51.

Stroometikettering

Een verplichting die niet specifiek gericht is op consumentenbescherming, maar wel voortvloeit uit Europese wetgeving, is de verplichting voor elektriciteitleveranciers om informatie te verstrekken over de herkomst (de brandstofmix) en de daarbij behorende milieukwaliteit van de door hen geleverde elektriciteit.¹¹⁹ Met de Regeling Stroometikettering – die in werking is getreden in 2005 – is uitvoering gegeven aan deze Europese verplichting.¹²⁰

De Regeling Stroometikettering verplicht leveranciers om eenmaal per jaar bij de rekening en in promotiemateriaal een stroometiket aan eindafnemers te verstrekken waarmee inzicht wordt gegeven in de herkomst en de milieukwaliteit van de door hen in het voorgaande jaar aan eindafnemers geleverde stroom.¹²¹ Het stroometiket biedt afnemers de mogelijkheid om een keuze te maken op basis van de kwaliteit van geleverde stroom en is een middel om markttransparantie te vergroten.¹²²

Voor groene stroom geldt een certificeringssysteem. Dit houdt in dat leveranciers verplicht zijn om voor de groene stroom die zij leveren certificaten (garanties van oorsprong) in te kopen en deze – één maand na levering van de stroom – af te boeken als bewijs van levering van duurzame elektriciteit aan eindafnemers.¹²³ De certificaten worden in Nederland uitgegeven en afgeboekt door een garantiebeheerinstantie, te weten CertiQ.

Sinds 1 januari 2007 dienen leveranciers hun eindafnemers – naast het stroometiket - tenminste éénmaal per jaar een keuze voor te leggen van de energiebronnen die zij in het komende leveringsjaar gaan gebruiken.¹²⁴ Na afloop van een leveringsjaar dienen leveranciers aan iedere afnemer te verantwoorden – door middel van een stroometiket op productniveau met welke energiebronnen de geleverde stroom daadwerkelijk is opgewekt.¹²⁵

Overige eisen

Zoals aangegeven, vormen de hierboven genoemde wettelijke bepalingen geen limitatieve opsomming van de eisen die gelden voor vergunninghoudende leveranciers. Op bepaalde verplichtingen, zoals bijvoorbeeld regels ten aanzien van afsluitbeleid en ten aanzien van klachtenafhandeling en geschillenregeling is in dit consultatiedocument niet nader ingegaan.

¹¹⁹ Artikel 3, zesde lid, van Richtlijn 2003/54/EG.

¹²⁰ De regeling Stroometikettering is opgenomen in de artikelen 95j tot en met 95l, van de E-wet en nader uitgewerkt in de MR Afnemers en de Regeling van de Minister van Economische Zaken van 8 december 2003, nr. WJZ 3073206, tot vaststelling van uitvoeringregels voor meting en uitgifte van garanties van oorsprong ten behoeve van duurzame elektriciteit (Regeling garanties van oorsprong voor duurzame elektriciteit).

¹²¹ Artikel 95k, van de E-wet.

¹²² Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 372, nr. 3.

¹²³ Artikel 6, van de Regeling garanties van oorsprong voor duurzame elektriciteit.

¹²⁴ Artikel 95l, tweede lid, van de E-wet.

¹²⁵ Artikel 95l, zevende lid, van de E-wet.